

H. PINARD DE LA BOULLAYE, SJ

BOH, NÁŠ PRIATEL

KONFERENCIE, PREDNESENÉ V PARÍŽSKOM NOTRE-DAME
VO VEĽKOM TÝŽDNI ROKU 1934

ŠIESTIMI KRESBAMI VYZDOBIL VINCENT HLOŽNÍK

POSOL BSJ

TRNAVA, 1944

VELKÝ PONDELOK

BOH V NÁS

Mansionem apud eum faciemus.

Prídeme k nemu a spravíme si príbytok uňho.

Sv. Ján XIV, 23.

EMINENCIA,
MONSIGNORI,
PÁNI!

Hoci žijeme medzi ľuďmi, »našími bratmi«, koľko ráz vzdycháme, že nemáme nikoho, že sme sami! Nemáme nikoho, keď potrebujeme pomoc v práci alebo v chorobe! Nemáme nikoho, keď potrebujeme mocného ochrancu, ktorý by nás chránil pred krivdami! Nemáme nikoho najmä vtedy, keď hľadáme dobrú radu, alebo keď úprimným vyznaním chceli by sme sa oslobodiť od farchy, ktorá nás tlačí. Nemáme nikoho najmä vtedy, keď túžime po rozhovore s človekom, čo by chápal našu borbu za ideálom, naše sny o dokonalosti!

Hej, tu na svete, kde nás toľko vecí a toľko ľudí sužuje, najúčinnnejšiu útechu nám dáva stretnutie s dôvernými čiže s takými priateľmi, ktorí sú nám blízki sociálnym postavením alebo svojou náklonnosťou, ktorí majú záujem o všetko, čo sa nás týka, a s ktorými preto môžeme zachádzať ako so

sebou. Ale akí zriedkaví sú takí priatelia! Alebo keď sme ich našli šťastlivou náhodou, koľko rás nám ich unáša vír života alebo i smrť!

Opustení a sklamaní dvíhame svoj zrak k nebu. Vieme, že tam prebýva Ten, ktorý má liek na všetky naše bolesti. Ale žiadať Ho o pomoc, to sa neopovažujeme. Lebo — zdá sa nám — On si nemôže všímať naše biedy: keď sa panovníci nestarajú o maličkosti, ani Stvoriteľ svetov nemôže sa zaoberať s červíčkami ako sme my. On je priveľký na to, aby sme ho mohli žiadať o pomoc vo svojej úbohosti. Ako sa musí namáhať naša myseľ, aby sa zdvihla k nemu! On je príďaleko! Medzi ním a nami dôverné priateľstvo je nemožné!

Vážení poslucháči, ak ste počuli dakedy takéto náreky, úfam, že ste ich posúdili, ako si zasluhujú. Ospravedlniť ich možno iba nevedomosťou alebo nerozvážnosťou. Lebo dôverné priateľstvo najľahšie dosiahneme práve s Bohom.

Hej, najľahšie. Veď tento nevýslovný Pán zabúda na svoju veľkosť a chce nás prijať za synov: o tomto sme uvažovali vlani. Dôverné priateľstvo s Bohom je najľahšie aj preto, lebo medzi týmto preláskavým Otcom a nami nie sú nekonečné priestory: on býva k nám bližšie ako hociktorý človek. O tejto významnej pravde chceme rozprávať dnes večer.

Vy, ktorí ste ťažko skúšaní životom, vy, ktorých nevedia nasýtiť jeho chvíľkové, často mútne radosti, čujte, aj vy všetci ste povolaní k najúchvatnejšiemu a najužšiemu dôvernému priateľstvu so samým Pánom Bohom.

Tento rok naša obnova nebude mať iný cieľ, ako presvedčiť vás o tom a ukázať vám, za čo a ako si už v tomto slzavom údolí môžete zaistiť tieto radosti.

Hľadajte najsamprv, kde Boh prebýva.

I.

BOH PREBÝVA V NÁS AKO PRINCÍP VŠETKÝCH VECÍ

Skoro sama od seba sa nám tisne do mysle predstava, že Nekonečná Svätosť Božia musí prebývať ďaleko, veľmi ďaleko od našej zeme, ktorá je taká úbohá a taká poškvrená nespočetnými hriechmi; predstavujeme si, že najsvätejší Boh musí tróniť v tých závratných výškach, ktoré sa nám zdajú prameňom čistého ovzdušia a svetla, tam kdesi nad hviezdami, ktorých pôvab nás unáša do úchvatu; a že len odtiaľto, z týchto nedostupných výšav dozerá na vývoj svetov, ktoré jeho slovo vyvolalo z ničoty.

Ale, páni, to sú detské predstavy.

Hej, pravda je, že Boh prebýva v nebeských výšavách, ale on nie je, on nemôže byť len na tomto jedinom mieste. Keby prebýval len na jedinom mieste ako nebeské telesá, ako hociktorá hmotná vec, ktorá má v priestore vymedzené určité miesto, alebo tak, ako je naša duša v istom smysle uväznená v tele, vtedy i on by bol ohraničený vo svojom bytí a jeho vlastnosti by neboly nekonečné. Nuž a bytosť, ktorá jestvuje mocou vlastnej prírody, a ktorá preto má čisté a plné jestvovanie, je nevyhnutne všestranne dokonalá. Ohraničenie a nedokonalosť môžu vzniknúť iba z účasti na ne-bytí. Ten, ktorý je bytosť sama, ktorý je prameňom každého bytia, musí byť nekonečný.

Božia nekonečnosť naplní všetky priestory, a či skôr ona ich presahuje. Boh je všade. A keďže je všadeprítomný, je i v nás. Jeho príroda neskladá sa z rozličných prvkov, ale je absolútne jednoduchá; preto je všade prítomný s plnosťou svojej bytosti, práve tak, ako naša nehmotná a prostá

duša je celá v každom našom úde. Teda Boh je celý v každom z nás.

Teraz už vidíte, milí poslucháči, aký význam má pre naše náboženské povedomie náuka o prítomnosti božej na každom mieste, v každej bytosti, v nás samých.

Božia nekonečnosť je vševediacca a vševidiaca. To uznávajú i pohanské náboženstvá, a to hlása i Písmo. »Povedal som si — vyznáva Žalmista — azda ma tma ukryje; ale tebe, Pane, tma nie je temná; noc ti je jasná ako deň.«¹⁾

Božia nekonečnosť je všemohúca; teda Bohu je ľahko zasiahnúť previnilcov, čo ako sa namáhajú uniknúť jeho spravodlivosti. I toto pochopili aj pohani, a Žalmista píše: »Keby som mal krídla rannej zory a šiel by som prebývať až na koniec mora, i tam by ma zachytila tvoja pravica.«²⁾

Ale čo pohanské náboženstvá aspoň vo všeobecnosti nepochopily, je to, že Boh vidí všetko a všade, kde len chce, môže ukázať svoju moc priam pre svoju všadeprítomnosť. »Kdeže môžem zájsť pred tvojím duchom? Kdeže utiecť pred tvou tvárou? Ak vystúpim na nebesá, ty si tam. Ak sostúpim do pekiel, i tam si«³⁾ — vyznáva ten istý Žalmista. A Jeremiáš, hovoriac v mene Pánovom, takto sa vysmieva pochabosti smrteľníkov: »Či som ja Boh iba zblízka, a nie i Boh zďaleka? (Inými slovami: či pre mňa vzdialenosť čosi znamená?) Ak sa ktosi skryje na tajnom mieste, či ho nevidím? Či nie ja zaplňujem nebesá i zem? Numquid non caelum et terram ego impleo?«⁴⁾ »Duch Pánov naplňuje svet: a ten, ktorý všetko udržuje, vie všetko, čo sa hovorí«⁵⁾ — pripomína Kniha Múdrosti. Svätý Pavol učí: »Boh nie je ďaleko od nás, lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme; in ipso vivimus et movemur et sumus.«⁶⁾ Všimnite si, prosím, ako výrazne sa vyjadruje Apoštol. My nežijeme len pred

očami božími, iba coram ipso, žijeme v jeho lone, v samej jeho podstate, in ipso vivimus. Božia podstata je prítomná na každom mieste, preto, keď meníme svoj pobyt, v nej samej sa akosi pohybujeme, in ipso movemur. My jestvujeme v Bohu nie ako údy alebo čiastky jeho bytia, ale ako vnorení doňho a skrze neho udržovaní v jestvovaní, in ipso sumus.

Akým porovnaním si presnejšie znázorníme túto tak blízku prítomnosť, ktorou prebývame v Bohu? Azda povieme, že sme v ňom ako ryba vo vode, alebo ako vták vo vzduchu? — Nie! Obe porovnania sú nedostatočné.

Voda, v ktorej ryba pláva, vzduch, v ktorom vták lieta, rozlieva sa v žiabrach, prúdi v pľúcach a tak udržuje v nich život. Ale to sa iba tak deje, že čiastočky vody, vzduchu, sa len priblížia k ich orgánom, neprenikajúc ich až do ostatného atomu, z ktorého sú utvorené. Boh práve naopak: keďže jeho príroda je čisto duchovná, a preto neporovnateľne jemnejšia ako najtekutejšia voda alebo najľahší vzduch, preniká i najútlejšiu časticu nášho tela, i najskrytejšie vnútro našej duše.

Nezmerateľné vody oceána, nepreniknuteľná ríša vzduchu dotýkajú sa ryby, vtáka, len v niekoľkých bodoch. Ostatné ostáva mimo nich, ďaleko od nich. S Bohom je to ináč. On je nedeliteľný a preto všade celý. Teda obe nasledujúce vety sú rovnako pravdivé: Celá naša bytosť je v ňom zahrúžená; a — celá jeho bytosť je v každom z nás.

Ak hľadáme porovnanie, v ktorom niet toľko nedokonalostí, pozrime na vlastnú dušu.

Naša duša je v nás akoby neviditeľný hosť. Neviditeľným hosťom je i Všemohúci.

Ako naše telesné oči nemôžu zbadat našu dušu, ako v terajšom stave ani naša duša nemôže priamo vidieť seba

samu, tak ani naše telesné oči, ba ani náš rozum nemôže plne zachytiť Boha. Každý pokus nadobudnúť si vlastnými silami intuíciu, priamy pohľad na Nekonečného je už v zárodku poznačený nezdarom. A každý, kto tvrdí, že mal toto šťastie — ak sa s ním nestal mimoriadny zázrak — je obetou ilúzie.

Hoci je naša duša neviditeľná, predsa, kým dýchame, je nerozlučiteľne spojená s našou osobou. Ach, to vieme z vlastnej skúsenosti! Keď sme zamieňali zamestnanie alebo kraj, aby sme utiekli pred sebou, nevoľky sa nám tisly do pamäti nešťastia, ktorých sa obávame, skúšky, ktoré nás už zastihly, isté chyby, ktoré si vyčítujeme. Akýsi vnútorný hlas nám opakuje: »Nezabúdaj!« To je hlas našej duše. Divíme sa? Dušu sme si priniesli so sebou! A to je aj hlas boží: Boha sme si priniesli so svojou dušou!

Naša duša je viac-menej slepá a nie vždy bedlí. »Prepáčte — vyhovárame sa neraz — pozabudol som sa.« Alebo: »Nedával som pozor.« Boh vždy bedlí a nič neujde jeho zraku.

My si uvedomujeme len svoje akty. Vnímame najreflektnejšie alebo aspoň najintenzívnejšie úmysly. Väčšina tých nečujných hnutí, ktoré pripravujú a vysvetľujú naše správanie, obyčajne nám uniká. Ale Pán Boh pozná i najmenšiu podrobnosť nášho podvedomého a neuvedomeného života.

My často nechceme vidieť v sebe, čo v nás nie je celkom chvályhodné... aj sa nám to darí. Boh nemôže nevidieť v nás všetko.

Čo myslíte, páni? Byť prítomným sebe samému, či to neznamenať mať sa v moci celého, celkom a v každej chvíli? Či podľa tohto netreba súdiť, že Boh je v nás prítomnejší ako my sami? Veď čo on vie o mojom ja, je úplnejšie, presnejšie a plynnejšie ako moje vlastné povedomie. To preto, lebo všetko, čo sa v nás stáva, v ňom sa stáva, in ipso

vivimus, movemur et sumus, a potom aj preto, lebo on je Nekonečná Múdrost'.

Kto by chcel poprieť tieto závery, musel by najprv poprieť Božiu Nekonečnosť.

A vieme, sú ľudia, čo ju naozaj popierajú. Takúto smutnú schopnosť má človek, keď ide o mravné prirodzenosti. Bud'te istí, keby dakomu na tom záležalo, našli by sa ľudia, čo by vedeli poprieť, že teraz je už tma, alebo čo by dokazovali, že nič nesvedčí o tom, že nie sme obetou preludu...

Iste. Ani neúprimnosť nemôžeme vždy vytýkať človekovi, čo neuznáva, že Boh je nekonečný, alebo popiera ešte aj samo jestvovanie Boha; nedostatok uvažovania alebo mýlka ho môže na to priviesť. Našli sa slávni filozofi, čo popierali ešte aj skutočnosť vonkajšieho sveta... Nuž ale, čo z týchto negácií?

Keď neobratný alebo nečestný advokát skončí reč na obranu svojho chránenca, postačí predniesť usvedčujúce dôkazy, a zrúti sa celá obhajoba: »Hľa, falošný spis, ktorý váš chránenec podpísal; hľa, svedkovia, ktorí ho videli spáchať ten zločin!« Tak aj Pán Boh môže povedať opovážlivým nevercom: »Hľa, ja som nekonečný. Tvoje najtajnejšie skutky, ako i tie, čo si vykonal pred verejnosťou, tvoje myšlienky, ku ktorým sa priznávaš, ako i tie, ktoré chceš zatajiť aj pred sebou, hoci si im dovolil, aby ťa viedly, — všetky som videl: bol som v tebe. Popieraj aj naďalej, ak sa opovažuješ!«

No z náuky o všadeprítomnosti nekonečného Boha vyplýva aj iné, ako tieto strašiace závery. Verte mi, milí poslucháči.

Keďže Všemohúci je neoddeliteľný od našej bytosti, v každej chvíli, hej, v každej chvíli, ešte aj vtedy, keby nás opustili rodičia a priatelia, keby nás prenasledoval celý svet,

ostáva v nás Ten, ktorý nám môže pomôcť, Ten, ktorý nám chce pomôcť. Veď načo nás stvoril, ak nie na to, aby nás voviedol do večnej blaženosti?

Keď zaľahne na nás ťažká skúška, túžime vidieť ho, počuť ho, hodiť sa mu do náručia, ako sa hádzeme do objatia verného priateľa. Ach, my úbohé stvorenia z mäsa a krvi! V týchto chvíľach nie smyslov sa nám treba radiť, lež rozumu. Rozum nás uistí, že tento náš vzácny priateľ prebýva v nás samých, že náš bolestný výkrik nestratí sa medzi zemou a nebom, skôr ako by sa dostal až k nemu: lebo on, náš priateľ, už vtedy vidí, ako sa v našom srdci rodí modlitba, keď ju ešte nestihly vysloviť naše pery. Rozum nám povie konečne aj to, že sa nám netreba báť nikoho, ak si jeho voláme na pomoc, ak sa urobíme hodnými jeho pomoci.

II.

BOH V NÁS AKO PRINCÍP NÁŠHO NADPRIRODZENÉHO ŽIVOTA

Zdržal by som sa pri týchto úvahách a väčší dôraz by som na ne kládol, keby nám Spasiteľ nebol dal oveľa účinnejšie pohnútky dôverovať a radovať sa.

Vidte ho pri Poslednej večeri.

Je dojatý. Viac ako jeho učeníci. Lebo nad všetku pochybnosť vie, že ho smrť o niekoľko hodín odlúči od nich. Ostatný raz im pripomína, čo čaká od ich lásky — alebo skôr — ako on chápe lásku a ako si žiada, aby ju aj oni chápali: »Ak ma milujete, zachovávajúte moje príkazy.« A dodáva: »Ja budem prosiť Otca; on vám pošle iného Tešiteľa, ktorý navždy ostane s vami, Duchu pravdy... Ten ostane

pri vás a bude vo vás; apud vos manebit et in vobis erit.«⁷⁾

Teda, či sa apoštolom treba zrieknuť Priateľa a Tešiteľa, ktorý im bol oporou až doteraz? — Nie. Tri Božské Osoby sú neoddeliteľné. Ak Duch Svätý bude prebývať v apoštoloch, spolu s ním príde k nim aj Otec a Syn. O tomto ich uisťuje Pán Ježiš: »Nenechám vás sirotami; prídem k vám... Ten, kto pozná moje príkazy a ich zachováva, hľa, ten ma miluje. A toho, kto mňa miluje, bude milovať aj môj Otec; my prídem k nemu a spravíme si v ňom príbytok; ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.«⁸⁾

Či je možné dačo zjavnejšie slúbiť?

Na to azda namietate:

— Akože, či Písmo sväté neučí, že Boh je všade, teda aj v každej bytosti? Ako môže »prísť k nám« ešte raz?

— Páni, či neviete, že aj človek môže byť rozličným spôsobom prítomný na dajakom mieste? Napríklad úradník podľa okolností môže povedať: »Prídem k vám vtedy a vtedy na úradnú návštevu« alebo: »Prídem k vám vtedy a vtedy ako priateľ.« V prvom prípade pôjde o úradný výkon, o revíziu, o kontrolu; v druhom o chvíle oddanosti, o prejav priateľstva, o priateľské besedovanie. Ak návštevy prvého druhu bývajú chladné a môžu byť aj veľmi neprijemné, ba až strašné, napríklad, keď hosť vie, že nemá všetko v poriadku, zatiaľ návštevy priateľa sú príjemné, tým milšie, čím vrúcnejšie je priateľstvo. Úradných návštev sa azda obávame, po priateľských návštevách túžime a radi ich predlžujeme.

Práve tak je to aj s našimi vzťahmi k Pánu Bohu: Okrem prítomnosti, ktorá mu patrí ako Stvoriteľovi, je aj iná prítomnosť, nadprirodzená, čiže čisto milostná prítomnosť, ktorú môžeme chápať celkom tak ako prítomnosť priateľa.

Bože môj, akýmžže priateľom musíš byť ty, ktorý si nekonečná útlosť, nekonečná žičlivosť! Aké milosti nás oprávňuje úfať tvoje priateľstvo!

Vážení poslucháči, aby sme lepšie chápali toto božie priateľstvo, nože si porovnajme oba druhy prítomnosti.

Práve tak ako prítomnosť, o ktorej sme rozprávali v prvej časti (prítomnosť Boha nakoľko je princípom prirodzeného bytia), tak aj táto priateľská, čiže nadprirodzená prítomnosť je vonkoncom nevnímateľná; pre naše telesné oči, lebo Boh je duch, pre náš rozum, lebo Boh je nekonečný a tak presahuje normálne schopnosti každej stvorenej bytosti. Ani prvá ani druhá prítomnosť nedovoľujú objatia, bozky ani nijaký iný smyslový prejav oddanosti; teda nič z toho, čo je také vzácne niektorým osobám. Lež či sú tieto veci naozaj podmienkou vrúcneho priateľstva? A či vedieť, že človek nosí v sebe toho, ktorého miluje a ktorý aj jeho miluje, nie je nič? Spasiteľove slová zaháňajú každú pochybnosť o tom: »Ak kto zachováva moje príkazy, my si spravíme v ňom príbytok.«

No tu badáme už aj rozdiely oboch prítomností. Táto nadprirodzená prítomnosť, o ktorej by sme ničoho nevedeli bez Kristovho zjavenia, skrsá z lásky a chce v nás uskutočniť všetky obyčajné plody lásky.

Hej, táto nadprirodzená čiže priateľská prítomnosť vzniká z lásky, ktorou Otec miluje svojho Syna. Tých, čo sa vierou pripájajú k jeho Kristovi, čo »zachovávajú jeho slovo«, poslúchajúc jeho príkazy, robí účastnými zásluh svojho Syna; spája sa s nimi, aby v nich rozprúdil život svojho Syna a svoj vlastný život; a od tejto chvíle prebýva v nich ako vo svojom Synovi; nachodí v nich jeho a miluje ich, ako jeho miluje, právom adoptovaných detí. Ani najnevinnejšia a najdokonalejšia bytosť, akú si len možno predstaviť, ne-

mohla by mať nároky na túto osobitnú lásku. Stvorená bytosť, čiže z ničoty vyvolaná bytosť, je zo svojej prirodzenosti služobníkom božím. Ak ju nazveme dieťaťom božím, môžeme to urobiť len vo veľmi nevlastnom smysle, vonkoncom nie v smysle stvorenia pričleneného k životu Slova Božieho a jeho spoluediča. Túto neslýchanú milosť nám mohly nadobudnúť len zásluhy Bohočloveka.

Ale či takáto láska môže ostať nečinná? Či Boh môže prebývať v nás, zahŕňať nás nežnosťou ako vlastné deti a pritom uspokojiť sa s tým, že nám s času na čas uštedrí trocha útechy, analogickej útlemu láskaniu? Čo by ste súdili o otcovi, ktorého láska by sa uspokojila s tak málom?

Každá opravdivá láska je spojená s dobroprajnosťou. Pravá láska, nakoľko od nej závisí, chce, stará sa o dobro bytostí, ktoré si vyvolila zpomedi tisícich. Dokonalá láska chce sa s milovanou bytosťou podeliť o svoju múdrosť, o svoje čnosti, slávu, bohatstvo, slovom o všetky poklady, ktoré pokladá za cenné a ktorými vládne. Nuž a pokladom Pána Boha je sám Pán Boh. Teda snahou osobitnej lásky božej k omilosteným musí byť udeliť seba samého, spojiť sa čím užšie a čím vnútornejšie so svojimi adoptovanými deťmi, urobiť ich čím podobnejšími sebe, a — konečne — uviesť ich spolu so svojím vlastným Synom do požívania svojej slávy a nekonečnej blaženosti. Či nie práve o toto prosil náš Spasiteľ, keď sa pre nás išiel vydať na smrť: »Otče, chcem, aby, kde som ja, boli so mnou i tí, ktorých si mi dal?«⁹⁾

Páni, hľa, toto nám zaisťuje nadprirodzená prítomnosť Pána Boha v našich dušiach: teda náš Boh nám je osobitne naklonený — ak ochotne nasledujeme jeho vnuknutia — spolupracuje s nami bez prestania, vždy väčšmi nás pretvára, rozpaľuje našu vrúcnosť a vždy užšie i vnútornejšie nás spája so sebou.

A takto — alebo azda budete váhať súhlasiť so mnou? — takto táto nadprirodzená prítomnosť, ktorou je Boh v nás prítomný ako priateľ alebo otec, je nekonečne cennejšia, než prirodzená prítomnosť, ktorá patrí Bohu, nakoľko je Stvoriteľom. Každý z nás nosí v sebe radcu, dobrodinca a priateľa, ktorému sa nevyrovná nijaký iný radca, dobrodinec a priateľ, lebo On je múdrosť, sila a láska neubúdajúca, bezhraničná.

Nosíme ho v sebe, hej; ale môžeme ho aj stratiť. Ako Stvoriteľ nemôže prestať byť v nás, lebo Nekonečný nemôže nebyť všade. Lež, ach, ako priateľ, ako otec môže z nás odísť, alebo presnejšie povedané, môžeme ho prinútiť, aby nás opustil, lebo v záchvate šílenstva mu môžeme povedať: »Hľa, ja, tvoje adoptované dieťa, chcem spáchať ohavnosť, ktorej sa nesmie dopustiť ani jeden tvoj sluha. Tvoje príkazy ma zaväzujú pod tarchou ťažkého hriechu; a ja ťa neposlúchnem; prestúpim príkazy tvojho Syna!« Či nie toto hovorí každý, kto sa dobrovoľne a vedome dopúšťa ťažkého hriechu: »Už nechcem byť tvojím dieťaťom; nepoznám ťa?« Či môže dobrotivý Boh za týchto podmienok i naďalej ostať v človekovi prítomný ako omlisťujúci priateľ? Neodchodí z vlastnej vôle; sám hriešnik ho prepúšťa, ba vyháňa.

Biedny šílenec! Iste, prehánali by sme, keby sme tvrdili, že Boh od tejto chvíle je v ňom prítomný len ako svedok a prísny sudca jeho pokleskov. To nie. Boh, ktorý nechce záhubu vinníka, i naďalej mu ostane radcom a vodcom. Lež prestane ho zahŕňať tou osobitnou priazňou, ktorou ho obsypával, keď bol ozdobený nadprirodzenou milosťou a keď bol podobný Slovu, jeho »vlastnému Synovi«.

Ale, páni, keďže tento záver je celkom zjavný a keďže — nepochybujem — chcete sa páčiť Pánu Bohu a zachovať ho v sebe, vhodnejším sa zdá pripomenúť si, že len dobro-

voľne a celkom vedome spáchané ťažké hriechy môžu nás olúpiť o neoceniteľné dary božieho priateľstva.

Bohužiaľ, je veľa neskúsených a nepoučených duší, spravujúcich sa slepým citom a nie rozumom, čo božie priateľstvo ľahko posudzujú podľa ľahkosti, radosti a útech, ktoré skusujú pri plnení svojich povinností alebo pri modlitbe! Ak cítia horlivosť a útechu, pokladajú sa za omilostené, že sú v láske božej. Ale ak cítia neútechu, suchotu a nechť ku všetkému, nazdávajú sa, že ich Boh opustil, že ich prestal milovať. Nariekajú ako Magdaléna na úsvite veľkonočného rána pri Spasiteľovom hrobe: »Vzali mi Pána, a neviem, kde ho hľadať!« Takto sa stáva, že po periódach horlivosti, ak nie horúčkovitosti, prežívajú periódy vlačnosti; po napredovaní ustupujú, akosi tak, ako pútnici, čo po troch krokoch dopredu z pokánia urobia dva dozadu. Takto sa stáva, že veľa trpia nadarmo, ako by bez príčiny.

Lebo hľa, páni, či otec môže opustiť dieťa, ktoré sa ničím neprevinilo? Či si môže všimnúť jeho city a nálady, čo sa vymykajú vplyvu vôle? Ved', z čohože pochodí naša tuposť, znechutenosť a bezútešnosť? — Najčastejšou príčinou týchto zjavov býva náš zdravotný stav, často aj jednotvárna suchosť našich každodenných povinností a neraz aj iné skúšky, ktorým nás vystavuje božia opatera, aby nás upevnila v čnosti a aby nám mohla dať hojnejšiu odmenu. Nuž, či by nás nebeský Otec mohol pre takéto príčiny prestať milovať? Nie, nie! Nikdy! Zapamätajte si: On nikdy neodchodí od nás, nikdy, ak ho sami neodháňame.

Koľko podmienok nám určil, aby v nás prebýval? Len jednu-jedinú: aby sme zachovávali jeho príkazy, rozumie sa: všetky príkazy. Týmito slovami sám Spasiteľ označil, akú lásku od nás očakáva. Ak ho poslúchame — môžeme byť istí, že ho milujeme, a aj to je nad všetku pochybnosť isté,

že aj on miluje nás. Teda prestaňme sa už riadiť slepým a premenlivým citom. »Toto preto radím, lebo to poznám z vlastnej skúsenosti — píše svätá Terézia; duša, ktorá na tejto ceste (duchovného života) kráča rozhodne, ktorá nevelmi dbá o nechuť alebo útechu, ktorá sa nadmieru neodáva ani radosti ani žalosti, keď ich dostáva alebo keď vidí, že ich nemá, takáto duša už veľa dosiahla... Lebo treba vedieť, že láska božia nespočíva v prelievaní slz, v pociťovaní a prežívaní duchovných radostí a útech, ktoré si človek obyčajne veľmi praje a ktorým sa rád oddáva, lež jedine v tom, či slúžime Bohu spravodlivo, zo všetkých síl a pokorne.«¹⁰) Hľa, slová múdrosti a zdravého rozumu. Teda periódy suchoty a neútechy sú jedine nato, aby sme mali príležitosť ukázať Pánu Bohu, že ho milujeme nezištne a vrúcne, a tak sú aj vzácnou možnosťou nadobudnúť si jeho osobitnú priazeň.

ZÁVER

Teda kdeže máme hľadať svojho dobrotivého Pána?

Páni, rozum a viera nás o tom poučily: nehľadajme ho v nebeských výšinách, ale v sebe samých. On je v nás prítomný ponajprv pre nekonečnosť svojej bytosti; a túto prítomnosť nič nemôže prekaziť. Potom prebýva v nás aj spôsobom nekonečne vzácnejším, ako milujúci otec; a túto prítomnosť môžeme stratiť.

Azda chcete poznamenať: Či sa treba čudovať, že o tejto náuke radi rozjímali svätí všetkých vekov? Či sa treba čudovať, že aj za našich dní radi sa k nej vracajú duše unavené filozofiou a morálkou, ktorá nenašla ani len miesta pre Boha, duše unavené takým kresťanstvom, čo sa obmedzuje

na čisto vonkajšie úkony a uspokojuje sa skoro bezduchým opakovaním elementárnych prvkov katechizmu. Ved', či jesto príťažlivejšej náuky od tejto?

Lež pozor! Nebezpečným prepínaním by bolo, chcieť celý kresťanský život zúžiť na uvedomovanie božej prítomnosti. Len vedieť, to je ešte nie dost; treba konať, toto je hlavné. Keby sme sa čičíkali mystickou radosťou, že nosíme v sebe Boha, a neuložili by sme si povinnosť verne zachovať jeho zákon, stratili by sme túto neoceniteľnú nadprirodzenú prítomnosť, ktorou prebýva v našich dušiach, aby nás obohacoval nevýslovnými darmi a aby nás pretváral v seba.

No, keď sa zaistíme proti tejto mýlke, nemožno pochybovať, aký nezmerný význam má pre nás istota, že nosíme v sebe Pána Boha, a neprestajné pamätanie na túto prítomnosť. Hoci nám vedomie božej prítomnosti samo osebe nevie dopodrobna určiť, čo je našou povinnosťou v jednotlivých prípadoch, jednako má moc dať nám silu splniť tie povinnosti, ktoré nám ukladá Kristus a jeho Cirkev.

Toto povedomie božej prítomnosti vnuká nám predovšetkým úctu k sebe samým. Práve tak, ako sa neopovažujeme smeti ulice vložiť do bohostánkov našich oltárov, nesmieme dovoliť, aby sa do živých bohostánkov, ktorými sú naše telá a naše duše, dostala špina hýrivosti, alebo vôbec dačo takého, čo označujeme slovom: hriech.

Boh prebýva v nás. Vážme si túto milosť a požadujme, aby ju rešpektovali aj iní. Nečistí, nedotýkajte sa nás! Nerozumní, ktorí nás chcete sotiť do nešťastia svojimi radami a príkladom, odstúpte! Nepokúšajte nás!

Náuka o božej prítomnosti nám okrem toho pomáha v spoločnosti Všemohúceho nájsť tie radosti, ktoré nám svet môže odopierať, a či skôr, tie milosti, ktoré nám svet nevládze dať. K tomuto bodu sa ešte vrátíme. Nateraz, dovoľte

mi pripomenúť základnú poučku, na ktorú tak často zabúdajú duše, čo sa spravujú premenlivými citmi: Boh nikdy neopúšťa toho, kto sa ho prv nespustí; nikdy neprestáva milovať ako vyvolené dieťa toho, kto má pevnú vôľu neodlúčiť sa od neho za nič na svete.

Táto náuka nám napokon dáva vedieť, na aké dôverné a oddané priateľstvo sme povolaní. Či nám Pán Boh preto zjavil: »Prídem k vám; budem prebývať vo vás«, aby len samí vonkajší priatelia, len samí cudzí opanúvali našu myseľ a aby sme naňho, nášho neviditeľného Host'a a neporovnateľného Priateľa, zabúdali a nevšímali si ho viac ako starého rodiča, vyhnaného do dajakého kútika?

Nože sa celou vrúcnosťou svojej viery, celou svojou láskou rozhodnime žiť v božom priateľstve!

1) Žalm, CXXXVIII, 11—12; porovn. Ekklesiastikus, XXIII, 25—29.

2) Žalm CXXXVIII, 9—10.

3) Žalm CXXXVIII, 7—8.

4) Jeremiáš, XXIII, 23—24.

5) Kn. Múdrosti, I, 7.

6) Skutky Ap. XVII, 28.

7) Ján, XIV, 15—17; XVI, 7.

8) Ján, XIV, 18—23.

9) Ján, XVII, 24.

10) Vie par elle-même. c. XI. (Oeuvres complètes, VI, Paris, 1907—1910, t. I, p. 153 sq.).

VEŠKY ÚTOROK

JEDINÁ PREKÁŽKA

Čiže keďže každý človek má svoje problémy a problémy sú rôzne, každý musí nájsť svoju cestu. Preto sme pripravili tento seriál, ktorý vám pomôže nájsť svoju cestu a byť šťastný.

EMINENCIA
MONTECARLO
PAMPA

Prírodné krásy sú dôležitou súčasťou nášho života. Preto sme pripravili tento seriál, ktorý vám pomôže nájsť svoju cestu a byť šťastný.

JEDINÁ PREKÁŽKA

Prírodné krásy sú dôležitou súčasťou nášho života. Preto sme pripravili tento seriál, ktorý vám pomôže nájsť svoju cestu a byť šťastný.

Prírodné krásy sú dôležitou súčasťou nášho života. Preto sme pripravili tento seriál, ktorý vám pomôže nájsť svoju cestu a byť šťastný.

VELKY UTOROK

JEDINÁ PREKÁŽKA

Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam.
Kto stratí svoju dušu pre mňa, nájde ju.

Sv. Matúš, X, 39.

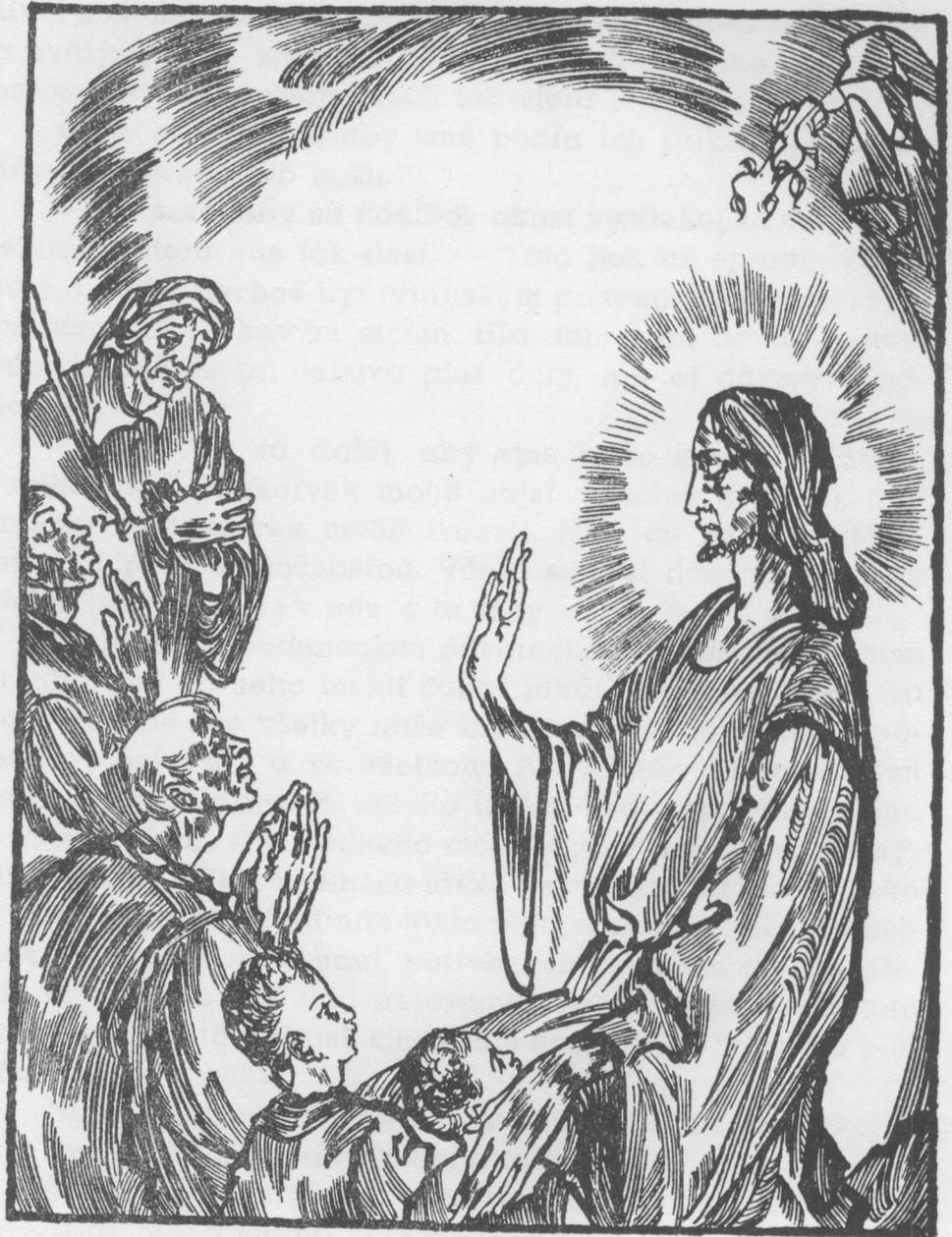
EMINENCIA,
MONSIGNORI,
PÁNI!

Pre zásluhy svojho Syna dáva nám Boh práva detí, prijatých za vlastné. Jeho úmyslom je dať nám neskôr i účasť na svojej vlastnej blaženosti. Ale prebýva v nás už tu na zemi a ponúka nám svoje dôverné priateľstvo...

Tieto slová zanášajú nás ďaleko od každodenných všedností a pripisujú Pánu Bohu veľkodušnosť, ktorá naháňa do pomykova našu sebeckosť. No zároveň i to sa nám pozdáva, že čo tieto slová tvrdia, tak málo sa srovnáva s našimi slabosťami a bolesťami, a prichádzame do pokušenia pochybovať o nich, pokladajúc ich za pripekné na to, aby byly pravdivé.

Prosím vás, páni, zdolajteže toto pokušenie!

Nie, nie, tu nejde o nábožné túžby a predstavy, ale o pravdy zaručené jasnými slovami Spasiteľovými. Tu ide o základné dogmy, na ktorých bol vybudovaný náboženský

život našich predkov a ktoré vchovaly z nich toľko hrdinov a svätých. Aby sme mali účasť na ich odmene, aby sme najprv žili ich životom, nech ich viera je našou vierou!

Čoho nám treba, aby sme podľa ich príkladu požívali dôverné priateľstvo božie?

— Po prvé, aby sa Pán Boh akosi vyzliekol zo svojej velebnosti, ktorá nás tak desí. — Toto Boh už spravil. Zjavil nám, že nám nechce byť tyranským pánom, ani neúprosným sudcom, lež láskavým otcom. Hľa, toto nám dovoľuje, toto nám umožňuje priateľstvo plné úcty, ale aj dôvery a odanosti.

Žiadalo by sa ďalej, aby sme tohto svojho priateľa, svojho otca, kdekoľvek mohli nájsť. Ideálne by bolo, aby sme ho kedykoľvek mohli osloviť. Nuž, čo sa tohto týka, tento ideál je skutočnosťou. Včera sme si dokázali: Boh je nielen pri nás, ale i v nás, a to vždy.

No hlavnou podmienkou dôverného priateľstva s Bohom je, aby sme od neho mohli čakať takú láskavosť, ktorá má porozumenie pre všetky naše biedy a ktorá je ochotná pomáhať nám vždy a vo všetkom. Ale či nás dobrotivý Boh nechcel uistiť práve o takejto láske, keď nám skrze Pána Ježiša odkázal: »Len jedného otca máte: v nebesách!«¹⁾ Inými slovami: »Nijaká zemska láska nevyrovná sa mojej láske k vám!« Pravda, i keď nás takto miluje, neušetrí nás od užitočných skúšok a karhaní, potrebných pre naše polepšenie. Ale či môžeme byť takí nerozumní, že za lásku a dobrotu uznávame len tú slabosť, ktorá sa s nami večne mazná a plní nám každý vrtoch?

Teda so strany nášho láskavého Otca nič neprekáža, aby sme s ním žili v dôvernom priateľstve.

A s našej strany? — Tu sa nám stavia do cesty jedna prekážka, jedna jediná.

I.

MÁRNE VÝHOVORKY

Jediná?

— Hej, páni. Jedna jediná.

Aby sme sa o tom presvedčili, preskúmajme najprv tie prekážky dôverného priateľstva, ktorými sa obyčajne ospravedľujeme.

Či môže byť prekážkou dôverného styku s Pánom Bohom naše nízke, azda najnižšie sociálne postavenie?

— Nikdy. Triedne a spoločenské rozdiely, ktorým ľudia pripisujú toľko významu, nič neznamenajú pred Božou Velebnosťou, lebo od najmocnejšieho cisára až po ostatného nosiča všetci sme jeho stvorenia, všetci sme vyvolaní z ničoty skrz jeho slovo, a preto s tohto hľadiska všetci sme pred ním rovnakí. Pán Ježiš, aby rozohnal naše ilúzie, veľmi rád vyhľadával spoločnosť a priateľstvo malučkých a ponížených. Nazýval ich, a to aj tých, ku ktorým sa osud celkom macošsky zachoval, svojimi bratmi,²⁾ lebo bieda ich naučila počúvať jeho hlas. Ba Pán Ježiš rovno ďakoval Otcovi, že chudobným a poníženým dal milosti, ktorých neboli hodní ani múdri, ani mocní tohto sveta.³⁾

Azda vyčerpávajúca práca a úmorné zamestnanie nám *nedovoľujú žiť v stálom priateľstve s Pánom Bohom?*

— Nie, ani práca a zamestnanie nie je takou prekážkou. Isté je, že niektoré ťažké práce znemožňujú isté nábožné cvičenia, napríklad dlhé modlitby. Ani robotník, ktorý skoro celý deň pracuje mimo domu, nemôže sa oddávať dlhým rozhovorom so svojou ženou a deťmi. Ale keď všetkých členov jeho rodiny spája úprimná láska, či ich priateľstvo nezvzplanie ešte vrúcnejšie vo chvíli nového stretnutia? Po-

vedzme ešte viac. Či dobrý otec pri práci prestáva myslieť na svojich milých, s ktorými nemôže byť? Práve tak je to s nami. Ak naozaj milujeme svojho nebeského Otca, nič nám neprekáča myslieť naňho i pri najúmornejšej práci, a to tým viac, že ho nezanechávame v nebi, v kostole alebo vo svojom príbytku: Kdekoľvek ideme, všade ho nesieme so sebou. On je svedkom, nerozlučným spoločníkom všetkých našich skutkov.

Alebo azda vo svojej povahe môžeme nájsť výhovorku? »Ja nie som nábožne naladený; nemám mystické náklonnosti!« — vyhovárajú sa niektorí.

— Nie o toto tu ide, páni. Nie každému sú rovnako po chuti a nie každému vedia dačo dať isté dôvtipnosti, istá strojenosť a uhladenosť v náboženských prejavoch. Ale tieto veci nie sú ani dôkazom, ani mierou pravej nábožnosti. Ba často bývajú iba falošným náterom.

Hľa, toto je jediná rozhodujúca otázka:

Či ste schopní milovať? Ak máte sebeckú povahu, nikdy, nikdy nebudete vedieť milovať Pána Boha nezištnou láskou, vrúcnu láskou, ktorú prekážky neoslavia. Ale keď ste takí, vtedy ani človeka nebudete vedieť milovať čistou láskou. A naopak. Keď naozaj viete zabudnúť na seba, ak sa viete obetovať za bytosť, ktorú pokladáte za hodnú svojej lásky, vtedy ako viete milovať svojich priateľov, svoje deti, svoju manželku, tak ste schopní milovať i Boha. Alebo sa nazdávate, že jemu sa páči prázdne, nudné a falošné citlivkárstvo? Božie oko sa pozerá rovno do srdca. Preto opakujem: Každý, kto je schopný milovať človeka, je schopný milovať i Boha — pravda, ak chápe, o koľko vrúcnejšou láskou treba milovať tohto Otca, s ktorým nikoho nemožno porovnať; čo aké nevýrazné by boly jeho spôsoby, môže túžiť po naj dôvernejšom priateľstve.

Či ešte i v tom prípade, pýtate sa ma, môže človek úfať v božie priateľstvo, ak doteraz žil hriešnym životom?

Ach! Páni, teraz prichodíme k prekážke, ktorá by sa mohla zdať neprekonateľnou! »Ako môžem úfať, azda povie ktosi z vás, po toľkých rokoch, prežitých v hriechu, — po tridsiatich, štyridsiatich rokoch svätokrádežného života vzdychne si azda iný, — ako by som sa opovážil úfať, že by som sa ešte mohol stať dôverným priateľom božím?«

— Hej, bezpochyby! Aj vy sa môžete stať dôvernými priateľmi božími! Hľa, tu je dôkaz. Či v sozname svätých popri takých, čo boli zázračne zachovaní v nevinnosti, nenájdeime i veľkých kajúcnikov: Petra, ktorý zradil Pána, Augustína, ktorý padol do nečistoty, Máriu Magdalénu a mnohých iných? To je len tak možné, že Boh zabudne i na najväčšie poblúdenia, i na najväčšie zločiny, len čo sa hriešnik odvolá na jeho dobrotu. To je len tak možné, že dobrotivý Boh v tej chvíli začne hľadiť iba na úprimnosť a veľkodušnosť terajšej lásky, v ktorej previnilec s odporom nad spáchanými hriechmi spája odhodlanie odteraz žiť, ako sa patrí dobrému synovi. To je len tak možné, že Boh, ktorý v kajúcom hriešnikovi nachodí syna a následkom toho i možnosť obsypať toto biedne stvorenie milosťami, cíti nevýslovnú radosť, keď môže odpúšťať: hriešnikova minulosť, čujte ma dobre, ako by pred ním ani nejestvovala. Dobrotivý Boh, aby kajúceho hriešnika presvedčil o svojej veľkodušnosti, často, ak nie vždy — lebo to je čisto dobrovoľný dar — vlieva mu do srdca takú útechu, akú si nijako nezasluhuje. Kajúci hriešnik cíti sa novým človekom; badá, že nový život sa pred ním otvára.

Hľa, aj v podobenstve Evanjelia navracajúceho sa márnotravnému synovi káže otec vrátiť niekdajšie rúcho, stolam primam,⁴⁾ a chce, aby sa celý dom radoval.

Nech nešťastlivec vie, nech cíti, že na všetko sa zabudlo; nové dôverné priateľstvo sa rodí, priateľstvo večné, — ak chce.

II.

JEDINÁ PREKÁŽKA

Márne výhovorky, ktorými sme sa chceli ospravedlniť, rozplynuly sa všetky.

Len jedna skutočná prekážka ostáva. A to je tá, ktorú nechceme zbadieť.

Lež vidíme ju predsa.

Kajúci hriešnik, ktorý vstáva očistený svätou spoveďou, chápe, že sa mu otvára nový život. Pravdu má.

Verí, že od svojho nebeského Otca môže očakávať lásku, dobrú radu, pomoc. I v tomto má pravdu. A či správnejšie: on ledva šípi, že mu Otec chystá vždy väčšie útechy a radosť, ak mu bude vždy horlivejšie slúžiť.

Cíti sa iným, novým človekom. A, beda, práve v tomto sa mýli a táto mýlka sa mu môže stať osudnou.

Nazrimeže do jeho svedomia.

Ako sa díva na svoje pochybenia?

— Oplakáva ich.

— Správne, ale koho robí za ne zodpovedným?

— Zlé náklonnosti svojej prírody.

— Ale veď zlé náklonnosti, ak odhliadneme od mimoriadneho dedičného zaťaženia, sú u každého skoro rovnaké. Prečo im podľahol práve on?

— Lebo je slabý.

— Radšej povedzte, lebo ho oslabily časté kapitulácie, ktoré dovolily jeho zlým náklonnostiam, aby natoľko zbudynely, že teraz ho už tyranizujú, kým iní vedeli tie isté náklonnosti držať na uzde, ba aj celkom vykoreniť. Z prevážnej čiastky len on a nik iný, nie je zodpovedný, že jeho príroda je taká, aká je. A príroda i po dosiahnutom odpustení ožije v ňom taká, aká bola predtým.

Hľa, toto je pravá a jediná prekážka dôverného priateľstva s Pánom Bohom.

Uvažujme o nej, páni. Týka sa nás všetkých.

Kolkí z nás, keď sa dopustili väčšieho hriechu, pokladali ho len za slabosť, ktorá im »ubehla«, len za chvíľkovú mýlku, ktorá aj ich samých »prekvapila«. Zdalo by sa, že v nich jestvujú dve rozličné individuá. Jedno rozumné a čnostné, s ktorým sa stotožňujú, a jedno, ktoré sa do nich vkĺzlo úlisne. Takto pokladajú svoje chyby len za nehodu a v srdci svojom začínajú sa priaznivo posudzovať.

To je mýlka, plná nebezpečenstva.

Hej, môžeme sa dožiť skutočných prekvapení, keď bez uvažovania povolíme prudkému pokušeniu, ale vtedy, ak naozaj chýbalo pravé privolenie, vonkoncom nie sme vinní. Ale, keď sa dobrovoľne dopustíme vedomého činu, vtedy sa ukázalo, aká je naša príroda. Lebo príležitosť nerobí človeka hriešnikom. Príležitosť iba ukazuje presne, aké nezriadené sú jeho náklonnosti, aká slabá je jeho vôľa. Teda o svojich vedome spáchaných chybách nijako nesmieme hovoriť, že sa nám iba »prihodily«, veď sú prirodzeným ovocím našich náklonností a nedokonalostí. Nepácha ich ktoši cudzí, čo sa vkradol do nás, lež my sami. Takéto chyby však nám konajú aj neoceniteľnú službu, lebo nám odhaľujú, akí sme, a spolu aj to, v čom sa nám treba napraviť, aby sme dosiahli priateľstvo s Pánom Bohom.

Boly naše chyby početné a ťažké? To znamená, že aj naše náruživosti boly prudké. A takými sú i teraz. A preto práve tak, ako len cvičené oko vie zachytiť najútlejšie od-tienky umeleckého diela, tak aj nám je nemožné či už presne oceniť úťlosť božej lásky voči nám, či dostatočne pochopiť, aká má byť naša úťlosť a oddanosť voči nemu. Ukázalo sa, že naša vôľa bola veľmi slabá? Ak si ju neupevníme, chýbať nám bude aspoň stálosť v dobrom, nikdy nedosiahneme väčších prejavov božej priazne.

Keď skutočnosť je takáto, či sa vám nezdá, že by sme sa mali starať, aby sme nikdy nezabudli na chyby, ktorých sme sa dopustili, lež často si opakovať: »Už som ukázal, čoho som schopný; až sem som klesol; znova môžem klesnúť; videl som, čo som; poznám sa?«

»Ach, načo tak hovoriť? — namietate. — Len pred chvíľou ste nám dodávali odvahy, tvrdiac, že Pán Boh zabúda i na naše najhlbšie poklesky; a teraz nás ubíjate, pripomínajúc nám hriechy, a nútite nás, aby sme ich ani my nestrácali s pamäti!«

Odpusťte, páni, že som vám zapríčinil bolesť! Ale ráčte povedať, či vás môžem, či vás smiem od nej ušetriť?

Či nie je pravda, že jedinou prekážkou, aby sme sa mohli stať dôvernými priateľmi božími, je neporiadok, ktorý v nás panuje? Či nie je pravda, že chyby, ktorých sme sa dopustili, nám dávajú jasný obraz tohto neporiadku? Či nie je pravda, že našou prvou povinnosťou má byť poznať svoje chyby, aby sme lepšie poznali seba a aby sme vedeli, v ktorom smere nám treba pracovať? Konečne, spomienka na minulosť nás zachová v poníženosti; a toho nám treba. Povzbudí nás, aby sme boli vďační Tomu, ktorý nám odpustil; a to je nový zisk pre nás. Ale či nás oprávňuje klesnúť na myslí? Nie, nie, ani v najmenšom!

Prečo?

— Lebo odkedy sme sa vrátili k Pánu Bohu, stala sa s nami zmena, a od nás závisí prehlbovať túto zmenu každý deň.

Pred chvíľou sme karhali tých, čo svoje chyby pripisujú akosi ľudskej prírode alebo komusi inému, čo nie sú oni. Bolo ich treba pokarhať, lebo máme len jednu vôľu, bez ktorej sa v nás nič nestáva, ani dobré, ani zlé. No, po tejto výhrade, správne je tvrdiť, že v nás bojujú dve protívne snahy, jedna chorobná a druhá zdravá; správne je tvrdiť, že dvaja ľudia bojujú v nás o nadvládu, jeden starý, ktorého blúdenia sú nám známe, a druhý nový, ktorý teraz túži po čnosti a po dôvernom priateľstve s Pánom Bohom. A hľa, tento nový človek už si vydobyl prvé víťazstvo, keď sa postavil proti starému človekovi. Tento nový človek už svoláva na seba blahosklonnú lásku Otca Nebeského; už ju svoláva na seba — zapamätajte si to dobre — nielen pre svoj terajší stav, lež aj pre svoju budúcu veľkodušnosť, lebo keď Pán Boh zabúda na priestupky, ktoré odpúšťa, spolu predvída všetky zásluhy, ktoré si kajúce duše zaslúžia v budúcnosti, a miluje ich podľa miery veľkodušnosti, ktorou sa mu neskôr oddajú. A koľko ráz by už pri prvých krokoch hriešnika po ceste povinnosti mohol opakovať to isté, čo povedal o Pavlovi už vo chvíli jeho obrátenia: »Vas electionis est mihi iste;⁵⁾ hľa, ktorého som si vyvolil zpomiedzi vyvolených, hľa, jeden z mojich omilostených!«

Nože to pochopte, vy duše, čo sa bojíte budúcnosti! Aj ten nový človek, čo sa vo vás zrodil, musí úfať v priazeň Otca Nebeského. Preto máte zakázané tratiť odvahu, báť sa. Boh, ktorý vás povoláva, aby ste s ním žili v dôvernom priateľstve, nenechá vás samých bojovať; pomôže vám premôcť toho »druhého« človeka, človeka minulosti, človeka hriechu,

ktorého vrtochy ste až doteraz znášali, ktorému ste dovolili, aby sa vo vašom srdci uvelebil ako bôžik, ktorého odtiaľ treba vyhnať stoj čo stoj.

Treba premôcť druhého človeka! . . . Osvojte si, páni, ak chcete, tento spôsob vyjadrovania; lež nedajte sa ním pomýliť! Ten druhý človek, to sú zlé náklonnosti našej prírody, náklonnosti, ktoré odsudzujeme a ktorých sa zriekame v lepších chvíľach, to sú, žiaľ, náklonnosti hlboko zakorenené v našej bytosti: ten druhý, to sme my!

Teda, aby sme sa presnejšie vyjadrili, medzi Pánom Bohom a nami sme iba my, čiže ten ostatok nezriadených pudov, zle skrotených náruživostí, chybných návykov, ktoré nám zastavujú prúd božích milostí a ktoré nám zas s našej strany prekážajú — hneď to uvidíte — stýkať sa s naším Otcom, ako vrúcne milujúce a veľmi milované deti.

III.

TRI SKUPINY DUŠÍ

Vieme, čo nás môže zreformovať: to je predovšetkým verné a poslušné plnenie božích a cirkevných zákonov.

S tohto hľadiska treba nám rozoznávať tri skupiny duší.

Je hodne duší, čo sa úprimne rozhodly vyhýbať každému smrteľnému hriechu, no nezariekajú sa, že sa budú chrániť i dobrovoľných ľahkých chýb: slovom, uspokojujú sa s najpotrebnejším.

Uznajte: tento postoj nie je bez nebezpečenstva, lebo takéto duše ešte sa púšťajú do vyjednávania s »druhým

človekom«. Ešte prinášajú obety aj bôžiku »horšiemu ja«; popúšťajú jeho vrtochom. Akým právom si môžu lichotiť, že mu odporujú, keď on vo svojej žiadostivosti je vždy nenásytnejší?

Nahodíte: tieto duše, aspoň dokiaľ ostávajú pri svojom rozhodnutí, ostávajú aj v božom priateľstve.

— Iste; lež, či môžu ochutnávať aj vznešenejšie pôvaby tohto priateľstva?

Napríklad, dvaja priatelia sa dosť poznajú, aby mohli byť istí, celkom istí, že ani jeden z nich sa nikdy nedopustí skutku, ktorý by ich na smrť znepriatelil. Toto presvedčenie môže byť podkladom skutočného a azda aj hlbokého priateľstva; ale či takíto priatelia budú si môcť byť dôverne oddaní, keď vedia o sebe, že nie sú schopní chrániť sa menších roztržiek?

— Veru nie! Časté nepozornosti vnesú medzi nich od cudzenie a roztrpčenosť; presvedčia ich, že sa nemôžu s dôverou bez výhrady, že nemôžu čakať od seba akúkoľvek pomoc, že sa nemôžu spoľahnúť jeden na druhého vo všetkom a vždy. A na dôverný pomer je toto všetko nevyhnutné. Preto ani jeden z nich nikdy neokúsi práve to, čo je v dôvernom priateľstve najsladšie.

Keby si čo len jeden z nich dovolil také urážky, už by sa cítil nesvoj a nehodný oddanosti, ktorou by ho ten druhý zahŕňal, a cítil by, že nemá práva na ňu siahnuť.

Či nie je tak, páni?

Teda urobte záver: hej, kto sa rozhodol chrániť sa aspoň každého ťažkého hriechu, urobil dosť, aby si zaistil blahosklonnosť nášho nebeského Otca; ale keby chcel ostať len na tomto prvom stupni poslušnosti, zriekol by sa, a o tom niet nijakej pochybnosti, najútlejšej útechy dôverného priateľstva s Pánom Bohom, priam tej útechy, čo je prehojnu ná-

hradou rozkoše, ktorú pociťujeme, keď povolujeme svojim zlým náklonnostiam.

Ale sú aj veľkorysejšie duše.

Tie si hovoria: »Keď jasne spoznám, čo je moja povinnosť, nikdy sa vedome a dobrovoľne nedopustím ani len všednej chyby!«

Zdá sa vám, že toto predsavzatie nemožno zachovať?

— Páni, i keby bolo tak, ako namietate, či by bolo menej záslužné vždy s čerstvou energiou obnovovať toto predsavzatie, kedykoľvek by to bolo potrebné? Sniť o vernosti a oddanosti presahujúcej všetky sily, či toto samo nie je aspoň dôkazom veľkej lásky a či na tento dôkaz lásky môže ostať necitným ten, kvôli ktorému sa koná?

Pre nestálosť našej prirodzenosti i tieto duše sa dožijú slabých chvíľ. Lež, čo na tom? Ich chyby budú pochádzať len zo slabosti; ony ich neprijímajú dopredu, neschvaľujú ich zo zásady, ako by si Pán Boh nezasluhoval, aby mu človek vernejšie slúžil a aby ho miloval tak, ako len môže. Chyby, ktorých sa tieto duše dopustia i popri svojom predsavzatí, nik neodpustí ľahšie, ako práve sám Pán Boh, a to ponajprv preto, lebo je otcom a pozná slabosť svojich detí, potom aj preto, lebo vo svojej nekonečnej múdrosti vie, akú malú účasť má na tých chybách ich vôľa.

Duše, čo takto poslúchajú, nesprávajú sa svojimi premenlivými citmi; postačí im čo len trocha pomyslieť na dobrotu Pána Boha a sú isté, že im odpúšťa. S celkom inou dôverou sa budú k nemu obracať: »Pane, Tvoja láska sa ujíma ešte aj zatvrdnutých hriešnikov, ako by si mohol opustiť svojich služobníkov, svojich synov, čo Ťa nikdy nechcú obraziť? Ako by si mohol nepočuť aj ich najmenšie prosby?«

Či nenahliadate, že Pánu Bohu sa treba celkom iným

okom pozerá na tieto duše, zahŕňať ich celkom osobitnou priazňou a že sa mu treba postarať, aby si dajako uvedomovali jeho lásku i v skúškach, ktorým ich podrobuje? Kto z vás aspoň nešípi, čo znamená ten vnútorný pokoj, ktorým ich napĺňa, čo ten tichý súhlas v hĺbke ich srdca: »Neboj sa, som s tebou spokojný«, čo tá istota, že ich miluje Nekonečná Láska?

Vyššie ako dokonalá poslušnosť, vyššie ako radostná ochota podujať sa na všetky obety, ktoré vyžaduje plnenie povinnosti, tróni dobrovoľné odovzdanie a úplné žertvovanie seba samého, v ktorom duša, neobzerajúc sa na požiadavky a výkriky »druhého človeka«, obetuje sa vykonať a pretrpieť čokoľvek, len nech to slúži na oslavu božej velebnosti.

»Viete, čo je opravdivý duchovný život?« — pýta sa svätá Terézia. — Všimnite si, páni, toto zveličovanie, ktoré jej je len na slávu: podľa svätej opravdivý duchovný život nachodí sa vo vrchole duchovného života a viďte, ako ho definuje: »Opravdivý duchovný život je — hovorí svätá — urobiť sa otrokom Pána Boha a nosiť na sebe známku tohto otroctva, chcem povedať znamenie kríža nášho Pána Ježiša Krista; to znamená tak patriť ukrižovanému Bohu, natoľko mu darovať svoju slobodu, aby nás mohol, ak sa mu zapáči, predať a obetovať za spásu sveta, tak, ako sám chcel byť predaný a obetovaný; to znamená konečne, keď nám tento poklony hodný Spasiteľ udelí účasť na svojom kríži, prijať to od neho nie ako krivdu, lež ako osobitnú priazeň.«⁶⁾

Načo vám, páni, načo vám, ktorí ste prostí veriaci, predkladám tento stupeň dokonalosti?

— Ponajprv preto, aby tí, čo sú medzi vami menej veľkodušní, ktorí sa však obyčajne preceňujú a žalujú, že pri oby-

čajných náboženských úkonoch necítia väčšej útechy, aby títo pochopili, čo konajú hrdinské srdcia, a aby odteraz obviňovali iba seba samých. Potom preto, lebo doista i medzi vami jesto veľa duší, schopných dať sa strhnúť tomuto ideálu, schopných pokladať sa odteraz za »predaných Pánu Bohu«, a preto nemať inej túžby, ako slúžiť jeho záujmom podľa jeho svätej vôle.

»Duchovný otče, priznal sa mi istý mladík, keď vidím lepšie, dobré mi nepostačuje.« Dovoľte mi veriť, že i medzi vami sú takéto nadpriemerné duše. Keby ich aj nebolo veľa, pokladám si za povinnosť ukázať im vzor dokonalej veľkodušnosti a tým samým aj cestu k vrcholu dôverného priateľstva s Pánom Bohom.

Kto by chcel pripustiť, že by Boh čo len na chvíľu mohol s týmito deťmi, tak vrúcne ho milujúcimi, tu na zemi tak isto nakladať ako s tými, čo len nevoľky prijímajú jeho rozkazy alebo ich plnia len neochotne, musel by nevedieť, akými rozkošami oplývaly duše svätých. Páni, vy nepatríte medzi takých. Okrem toho bolo by treba poprieť, že Boh má otcovské srdce, poprieť, že on je Nekonečná Dobrota. Kto z vás by sa to opovážil?

ZÁVER

Pripomeňme si znova základnú dogmu našej viery a vidíme, aké divadlo nám poskytuje svet.

Otec Nebeský pre zásluhy svojho Syna všetkým nám dáva výsady dietok, prijatých za vlastné: už tu na zemi nás povoláva k dôvernému priateľstvu, ktoré sa vo všetkom podobá pomeru dietok k najlepšiemu otcovi.

Povoláva nás! Ach, koľké milióny ľudských tvorov ešte nič nevedia o tomto povolaní!

A koľkí sa zas ponáhľajú vymýšľať výhovorky... Výhovorky, z ktorých ani jedna neobstojí. Nič sa nemôže postaviť proti nášmu neprestajnému úsiliu po dôvernom a oddanom priateľstve s Pánom Bohom, ani proti štedrému prúdu božej priazne, nič okrem bôžika, ktorého vpúšťame do svojho srdca a ktorého vyhnať odtiaľ sa zdráhame, hoci v jasnejších chvíľach cítime ponížujúcu ľarchu jeho jarma.

Ako nemožno »slúžiť naraz dvom pánom«,⁷⁾ ako nemožno postaviť na jeden oltár dvoch protivných bohov, práve tak ani nám nemožno požívať najsladšiu útechu božiu, tú útechu, ktorou oplývaly srdcia Augustínov a Terézií, ak len nie sme tým, čím máme byť, celkom božími deťmi.

Bôžik »ja« nám sľubuje radosti. Skúsenosť by nás mala aspoň poučiť, aká je hodnota tých radostí a koľko trvajú. Neraz sa nám zdá, že opustiť tohto bôžika, znamená stratiť seba samého. Mýlka! V tomto prípade stratiť, znamená získať. Či sám Spasiteľ nepovedal: »Kto chce zachovať svoju dušu, stratí ju; kto ju stratí pre mňa, zachová si ju?«⁸⁾ Zrieknuť sa seba samého, oddať sa celkom Pánu Bohu, znamená zachrániť si ju z otroctva náruživosti; to znamená spolu aj dať sa opanovať Pánom Bohom.

Cirkev spieva:

Ježiš, kajúcich úfnota,
pre prosiacich si milota,
hľadajúcich Ťa dobrota
no čos' tým, čo už našli Ťa?

Páni, Spasiteľ to povedal kratšie: »Ja som život.«⁹⁾
A plnosť života, to je plnosť radosti.

-
- 1) Matúš, XXIII, 9.
  - 2) Matúš, XXV, 40.
  - 3) Matúš, XI, 25; Lukáš, X, 21.
  - 4) Lukáš, XV, 11—32.
  - 5) Skutky Ap., IX, 15.
  - 6) Le château intérieur, VII-es demeures, c. IV (traduction Bouix).
  - 7) Matúš, VI, 24; Lukáš, XVI, 13.
  - 8) Matúš, X, 39.
  - 9) Ján, XIV, 6; X, 10.

NAŠE ROZHOVORY S BOHOM

VELKÁ STREDA

NAŠE ROZHOVORY S BOHOM

Sic ergo vos orabit: Pater noster, qui es in caelis...

Vy sa takto modlite: Otče náš, ktorý si na nebesách...

Sv. Matúš, VI, 9.

EMINENCIA,
MONSIGNORI,
PĀNI!

tec a syn bývali pod spoločnou strechou.

Otec bol skúsený, múdry, jeho srdce prekypovalo vrúc-
nou láskou.

Syn, ten málokedy prichádzal k tomuto spoľahlivému
priateľovi. Ani pri zriedkavých návštevách nevedel mu po-
vedať viac, ako niekoľko všedných slov, aby sa nepovedalo,
že nepozná pravidlá slušnosti. Aby ho kedy-tedy potešil
prejavom svojej lásky, aby mu ďakoval za dobrodenia, ktoré
od neho dostal, aby ho prosil o radu... na to, tuším, ani si
len nepomyslel.

»Nevidíte — upozornil syna istého dňa akýsi cudzinec
— nevidíte, akú pomoc by ste mohli nájsť u tohto múdreho
radcu, ktorý má právo na vašu vďačnosť a lásku?« — Syn
odpovedal: »Azda som bol k nemu neúctivý? Či som sa pro-
tivil proti daktorému z jeho výslovných rozkazov? Čo som
mu ešte dlžen?«

Nemožná rozprávka, myslíte si.

— Nemožná by bola, keby v nej bola reč o vás, páni,

ktorých nábožnosť mi je známa. Ale o väčšine ľudí vyjadruje svätú pravdu.

Ich preláskavý otec býva blízko nich, ba v nich samých. A či sa s ním stýkajú? Zavše, azda keď ich výslovná povinnosť privedie do kostola, ústami odriekajú akúsi naučenú modlitbu, ale kde je ich srdce? A keď sa v týchto zriedkavých chvíľach skutočne srdcom obrátia na Pána Boha, ako je to, že si neuvedomujú nedôslednosť a prevrátenosť svojho počínania?

»Veriť — hovorieval svätý farár z Arsu — to znamená rozprávať sa s Pánom Bohom ako s človekom.« Či sa možno vyjadriť ešte prostejšie a správnejšie? Viera nevidí Pána Boha tak, ako vidíme svojich bližných telesnými očami. Ale ona vie, kde ho možno nájsť, — v našom srdci, — aj to vie, kto je on, — sama Nestvorená Dobrota. A preto sa rozpráva s ním tak, ako sa treba rozprávať s ideálnym otcom. Rozhovor sa predĺžil, noc sa vkradla do izbičky. Ale, čo na tom? On je tu! A rozhovor, oplývajúci slasťou vzájomnej oddanosti, nesie sa nerušeným tokom.

Rozprávať sa s Pánom Bohom ako s otcom, táto veta nám môže slúžiť za pravidlo: v nej je vyjadrené akosi všetko, čo si môžeme povedať o modlitbe. Ona nám dáva odpoveď predovšetkým na obe otázky, ktoré chceme dnes preskúmať: čo rozprávať teda Pánu Bohu? Ako sa s ním rozprávať?

I.

ČO ROZPRÁVAŤ PÁNU BOHU?

Keď posielate dobrého syna, aby si navštívil otca, nikdy vám nepovie: »Nemám mu čo povedať!« No, bohužiaľ, mnohí

kresťania sa takto vyhovávajú, keď ich kňaz povzbudzuje na rozhovor s Pánom Bohom!

Azda sa v katechizme neučili o štyroch hlavných cieľoch modlitby? Nevedia, že nato sa modlíme, aby sme sa Pánu Bohu: klaňali, ďakovali mu, vzývali ho o pomoc a prosili, aby nám odpustil hriechy, ktorých sme sa dopustili? Nepostačí im rozpomätať sa na niektoré z týchto štyroch slov, aby mali dosť látky i na dlhšie rozhovory? Alebo, či tak ťažko povedať Pánu Bohu, že sa chceme spojiť so všetkými anjelmi, so všetkými svätými na nebi i na zemi, aby sme sa vedeli lepšie klaňať jeho nekonečným dokonalostiam? Keď si podrobne pripomíname dobrodenia, ktoré nám uštedrila jeho ruka, keď si spomenieme osobitne na mimoriadne prejavy jeho priazne, napríklad na milosť svätej viery, ktorá je prvotinou a predpokladom ostatných darov, či nám je naozaj ťažko povedať, že sme mu povďační? Či nám je ťažko rozpomätať sa na hriechy, ktorých sme sa dopustili a potom s takou láskou, akej sme len schopní, obnoviť si ľútosť?

Keď sa nám stalo, že sme si urazili vzácneho priateľa, či necítíme potrebu vždy znova a znova odsúdiť skutky, ktoré by sme chceli vyhladiť zo svojho života a zakryť opakovanými prejavmi oddanosti a lásky?

Keď sme takí chorí alebo takí unavení, že už ani hovoriť nevládzeme, ba azda nám je už ťažko i myslieť, či nám ešte vždy neostáva možnosť s tichou pobožnosťou opakovať vzdych: »Bože môj, klaniam sa ti; Bože môj, ďakujem ti; Bože môj, odpusť mi; Bože môj, pomáhaj mi?« Nie v záplave slov je cena modlitby,¹⁾ lež v úprimnosti a vrúcnosti vnútorného citu. Horúca láska vie oživiť a pretvoriť i tieto prosté slová. Keď ich vyslovuje vysilená, ale úfajúca duša, aby nimi ukázala svoju dobrú vôľu, sú viac hodné ako najkrajšie formuly, lebo vyjadrujú čo najcennejšie myšlienky.

Na srdce vám kladiem, nikdy nezabúdajte na štvoraký cieľ modlitby a modlietajte sa podľa každého z nich.

Medzi cieľmi modlitby je aj taký, na ktorý tak ľahko nezabúdame, a to preto, že sa týka našich vlastných záujmov. A keďže sa týka len nás samých, jasné je, že by sme sa mu nemali výlučne venovať. Ale konečne, pohovorme si aj o ňom podrobnejšie.

Čo prosiť od Pána Boha?

— Všetko, moji drahí, všetko, lebo on je nielen všemohúci, ale i nadovšetko dobrý. Všetko, ešte i to, čo sa našich hmotných potrieb týka, ako zdravie, každodenný chlieb.

Hovorí sa, že Pán Boh dopúšťa na nás nedostatok, aby nás naše potreby povzbudzovaly k práci, a aby nás všetkých práca zachránila od hniloby, ktorú šíri záhaľka, aby sa práca stala princípom stáleho pokroku. On dopúšťa na nás núdzu i pre iné príčiny. Dovoľte, aby som poukázal na jednu, na ktorú konečne azda aj sami myslíte.

Viete, aký to máva koniec, keď otec predčasne rozdelí medzi svojich synov majetok, takže sa potom obídu bez neho? Deväťdesiatdeväť ráz zo sto zabudnú naň, ba ho aj opovrhujú ako zbytočnú vec. Je to smutné, ale taká je skutočnosť. Preto smele môžeme povedať: »Pán Boh dopúšťa na nás nedostatok, aby nás prinútil utiekať sa k nemu.« Keď teda chápete jeho myšlienku, myšlienku jeho milosrdenstva, ktorá našu slabosť ušetrí od pokušenia skoro osudného, vzdajte chválu nedostatkom, ktoré vás každý deň privádzajú do jeho prítomnosti; vzdajte chválu príležitostným skúškam, ktoré vám pomáhajú lepšie pochopiť nevyhnutnosť jeho pomoci a z celého srdca oplakávajte takzvaných omilostencov osudu, ktorým nikdy nič nechýba, ani peniaze, ani zdravie. Práve takíto sú v nebezpečenstve, že sa zachovávajú ako nezdarne deti!

Páni, proste si od Pána Boha predovšetkým duchovnú pomoc, milosti, ktoré sú vám potrebné, aby ste vždy a všade vedeli plniť jeho svätú vôľu.

Vôľu božiu tlmočia božie a cirkevné príkazy; presnejšie ju poznávame z konkrétnych okolností a podmienok nášho života, zo všetkých komplikácií, ktoré nám neraz toľme obťažlia verné zachovávanie stavovských, ba i životných povinností.

V týchto ťažkých a neraz aj bolestných polozeniach proste si pomoc od svojho Otca, lež tak, ako má prosiť dieťa, teda úctivo a celkom odovzdane do jeho vôle.

Odovzdanosť! Toto slovo sa nám skoro tak ťažko počúva ako zriekať sa, bojovať proti sebe samému, umŕtvovať sa. A jednako, ani jedno z nich nemožno vytrieť z kresťanského slovníka.

Odovzdaným musí byť každý, kto má nad sebou predstaveného. A — či juže autoritu možno porovnať s autoritou Stvoriteľovou? Azda má povinnosť dbať na každú našu ponosu ako služobník na rozkazy svojho pána? Alebo či plány, ktoré uskutočňuje, nemôžu ho pohnúť, aby nám uložil práve takúto úlohu a práve v tomto čase, pravda tak, že nám na to dá aj potrebnú silu?

Táto úvaha sama nám, pravda, ešte nespraví odovzdanosť ľahšou, ale istotne nám ju obľahčí vedomie, že tento Usporiadateľ svetov je náš otec, ktorý, práve preto, že má k nám otcovské srdce, môže mať veľa dôvodov nesplniť naše prosby hneď, alebo vôbec odoprieť, o čo ho prosíme.

Preto, že nám je otcom, musí nám odoprieť splnenie všetkých túžob, o ktorých mu jeho nekonečná múdrosť hovorí, že by nám boly na škodu, keby nám ich splnil. Alebo, či vy slepo plníte všetky prosby svojich dietok? — Pravda nie! Čím rozumnejšia a čím chlapskejšia je vaša láska, tým

väčšmi sa usilujete namiesto toho, čo pýtajú, dať im to, čo potrebujú.

Pán Boh môže odložiť splnenie našich potrieb, i keď sa už rozhodol vyslyšať nás; on môže v istých okolnostiach ukázať sa tvrdým, práve tak, ako to zavše aj vy robievate z príčin dobre uvážených. Čože bude z dietok, ktorým rodičia nikdy nič neodoprú? — Iste rozmazané, nezdarné deti.

Páni, bezpochyby všetci súhlasíte, že voči Nekonečnej Múdrosti náš rozum je veľmi krátky, že aj v mužnom veku nám ostáva veľa detských chýb, že najmä naša samoláska je prameňom mnohých ilúzií. Teda chápete aj našu dvojakú povinnosť: najprv — vytrvanlivo prosiť,³⁾ prosiť s dôverou a smelosťou, na ktorú nás oprávňuje naša hodnosť dietok;³⁾ potom — keď sa stane zjavným, že Pán Boh nechce vypočuť naše prosby, oddať sa do jeho vôle, čiže prijať jeho vôľu, lež nie zatrpčene, ale s láskou, lebo už sám zdravý rozum, aj keby sme nemali viery, by nás postačil presvedčiť: u Nekonečnej Dobrotы nestratí sa ani jedna modlitba, ani jedno slovko; keď nám dačo odopiera, to je preto, že nám chce dať dačo lepšieho.

No, či sa vám nezdá, že vlastne každú našu prosbu má sprevádzať výhrada: »Najmúdrejší a najláskavejší Otče, ja sa pridžam svojej prosby, len ak jej splnenie bude slúžiť tvojej sláve a môjmu opravdivému dobru«? Nezdá sa vám, že by bolo dobré ku každej žiadosti aj výslovne pripojiť: »Otče, ak neschvaľuješ to, o čo ťa prosím, nevyslyš ma; vo všetkom sa sverujem tvojej добрote«?

Hej, takáto výslovná pripomienka mnohým z nás bude ťažká, každému z nás bude ťažká v tom alebo onom; lež keďže jedine ona vyjadruje tú bezvýhradnú poddanosť a úplnú dôveru, ktorou sa treba vyznačiť každému opravdivému dieťaťu, či nie je múdra, ba aj potrebná a najsúcejšia

na to, aby dojala Srdce Božie? Dvoje detí prosí svojho otca; jedno hovorí: »Chcem, žiadam, aby si mi v tomto spravil po vôli!«, druhé hovorí: »Predniesol som ti svoju prosbu, ale ešte väčšmi ťa prosím, aby si mi vybral a udelil to, čo sám súdiš za lepšie!« Ktoré z týchto dietok dostane viac? O odpovedi na túto otázku nemôžete pochybovať.

Keď raz Spasiteľ ohlasoval slovo božie, priblížila sa k nemu žena, trpiaca na krvotok. »Ak sa len dotknem okraja jeho rúcha, povedala si, uzdravím sa.« I dotkla sa ho a uzdravila sa. Už sa chcela nepozorovane vzdialiť, keď sa Pán Ježiš opýtal: »Kto sa ma dotkol?« — »Ach, odvetili mu jeho učeníci, zástup sa k tebe tisne zo všetkých strán.« Pán Ježiš ostal pri svojom: »Niekto sa ma dotkol.« Vtedy uzdravená žena, pýriac sa a trasúc, priznala sa, aká myšlienka ju priviedla. Lež namiesto karhania počula z úst Spasiteľových slov, ktoré jej byly na chválu: »Dcéra moja, tvoja dôvera ti zaslúžila uzdravenie, choď v pokoji.«⁴⁾

Ako sa kedysi chorí a prosiaci tlačili k Božskému Majstrovi, tak za našich dní veriaci naplňujú kostoly. Všetci hovoria dačo Pánu Bohu, ale nie všetci vedia prosiť. Všetci ho tlačia, všetci ho dojímajú svojou biedou, istotne, lež veľmi málo je tých, ktorí ho nútia povedať v tom jedinom smysle: »Niekto sa ma dotkol!« — lebo ich modlitba vchádza do hĺbky jeho srdca. Sú to tí, čo k bezhraničnej dôvere v jeho moc pripájajú aj to, že sa celkom oddávajú jeho добрote: »Pane, verím, že ty všetko môžeš; miluješ ma; sverujem sa a odovzdávam tvojej najsvätejšej vôli!«

Či pochybujete o tom, páni? Veriaci vždy, hej, vždy dostávajú od Otca Nebeského oveľa viac, oveľa lepšie, ako si prosia, lebo on v ich prosbách pobadá vždy prízvuk, ktorý ho dojíma: bezhraničnú oddanosť pravých synov. Čo všetko im dáva táto dôvera, to uvidia až kedysi; no už teraz to šípia

podľa pokroku, ktorý im milosť dáva dosiahnuť; už teraz to začínajú cítiť z dôverného svedectva, ktoré im v hĺbinách duše opakuje: »Keďže sa odovzdávaš mojej láske, buď bez strachu; nesklameš sa vo mne!«

II.

AKO SA SHOVÁRAŤ S PÁNOM BOHOM?

Treba sa nám pustiť i do druhej otázky, ktorú sme predvídali: ako sa shovárať s Pánom Bohom? Či už v doterajších úvahách nenachodíme na ňu celkom jasnú a určitú odpoveď?

No, pohovorme si o nej predsa; doplňme si ju!

Prítomnosť predstaveného nás zavše tak zmätie, že nevieme prerieť súvislého slova. Preto sa nemožno čudovať, že sa neopovažujeme rovno obrátiť na Pána Boha, keď porovnáme svoju biedu s jeho nekonečnou velebnosťou. Lež Boh nám je otcom; povedal nám to a opakoval slovami naj-súcejšími uspokojiť nás: »Opravdivého otca máte iba v nebesách!«⁵⁾ Týmto Spasiteľovým vyhlásením všetko sa mení.

Otcovská nežnosť, to viete z vlastnej skúsenosti, hoci neoslobodzuje od povinnej úcty, oslobodzuje od prázdnych formalít, ktoré pri iných vzťahoch často iba maskujú ozajstné smýšľanie. Otcovská nežnosť sa hrozí nacvičených formuliek. Ona túži po slovách pochodiacich zo srdca: tieto sú jej vždy dobré, ak sú úprimné, v nich sa kochá, nech len akosi vyjadrujú veľkú lásku.

Arský farár dlhšie pozoroval istého dedinčana, ktorý za skorých ranných hodín, keď ešte nikoho nebolo v kostole, kľakal si do prvej lavice a nehybne sa díval na oltár. »Čože tu robíte, môj milý?« — opýtal sa ho jedného dňa. — »Nič, dôstojný pán!« — »A to už ako?« — Tu náš človek ukázal na

bohostánok a povedal: »Ja sa Naň dívam a On sa na mňa díva.«

Ozaj úchvatná odpoveď! »Môj Boh je tu. Vie, že ho milujem, a i ja viem, že aj on ma miluje. On hľadá na mňa; ja hľadím naňho. Vidím, ako jeho srdce bije pre mňa; on vidí, ako moje srdce bije len preňho!« Táto tichá kontemplácia je viac hodná ako všetky modlitby! To je hymna bez slov, ktorej sa nikdy nevyrovná nijaká iná pieseň! Kto z vás, páni, keď ste vysilení prácou alebo chorobou, nemôže sa aspoň takto modliť? Milujte a dovoľte svojmu srdcu, aby sa ozvalo; ak už nevládzete nič povedať, aspoň vytrvajte z lásky v prítomnosti Otca. Na to netreba knižiek!

Azda tým odsudzujem všetky modlitebné knižky?

— Nie. Upotrebuje knihy, čo sa vyhýbajú strojenosti, nude a prázdnyim slovám. Ak ich osnovy naozaj zodpovedajú synom, obracajúcim sa na svojho otca, poslúžte si nimi; pravda, nie tak, žeby ste ich odriekali len koncom perí, len nepochytre, lež vychutnávalte ich, meditujte nad nimi dochuti.

Pred chvíľou sme povedali, že by bolo dosť pripomenúť vám štyri najvšeobecnejšie ciele modlitby: klaňať sa, ďakovať, vzývať o pomoc, prosiť o odpustenie. V smysle tohto štvorakého cieľa upotrebuje aj tie myšlienky, ktoré vám dávajú modlitebné knižky, a pomocou nich vyjadruje Pánu Bohu svoje vlastné smýšľanie. Vychádzajúc z písanej modlitby, cvičte sa raz v dokonalej ľúlosti, raz v dokonalej láske, alebo proste si milosti, ktoré najviac potrebujete... podľa toho, čo práve vyžaduje stav vašej duše. A potom sa znova vráťte ku knižke, aby dala nového vzletu vašim myšlienkam a znova oživila vo vás už omdlievajúci plamienok lásky. Takto modlitebné knižky nielenže nenahradia vaše modlitby, ony budú iba rozniecovať a podporovať vzlet vašej duše a tak z nich: vy sám sa budete shovárať s Pánom Bohom.

Podľa tohto spôsobu môžete použiť aj ostatné známejšie modlitby. Práve tieto sú azda najkrásnejšie. Viete ich nazzpamäť. Žiaľ, práve pri týchto ste vystavení nebezpečenstvu, že ich budete recitovať ako stroj, bez účasti srdca!

Zpomedzi všetkých modlitieb vyniká jedna, o ktorej veľká mystička svätá Terézia z Avily sa opovážila napísať: »Zdá sa, že okrem tejto netreba nám študovať nijakú inú knihu.«⁶⁾

Správne hádate; mienila Otčenáš.

Nedivme sa! Veď pôvodcom tejto modlitby je sám Pán Ježiš. Sám jednorodený Syn Boží nás ju naučil, aby sa nám stala každodennou modlitbou, najvlastnejšou modlitbou adoptovaných synov.

»Vy sa takto modlievajte«⁷⁾ — povedal nám.

V týchto svätých slovách zahrnuté sú všetky hlavné ciele dokonalej modlitby. Je v nich predovšetkým starosť o Otcovu slávu: »Príď kráľovstvo Tvoje!« — potom horlivá poslušnosť: »Nech sa Tvoja vôľa plní na zemi tak ochotne a s takou láskou ako v nebi!« — prosba o hmotnú pomoc, ale bez nezriadenej žiadostivosti: »Chlieb náš každodenný daj nám dnes!« — lútosť nad spáchanými hriechmi: »Odpusť nám naše viny!« — spolu s prislúbením vzájomnej lásky: »Odpusť nám, ako aj my odpúšťame svojim bratom!« — a vzývanie potrebných milostí: »Nedovoľ, aby sme podľahli pokušeniu!«

Čo priam sto ráz každý deň, ba každú hodinu budete opakovať Otčenáš, ale len perami, len ako stroj — isté je, že neprerobí vaše srdce! Ale ako vás pretvorí, keď budete spokojne uvažovať nad každou jeho vetou a keď sa pousilujete jeho slovami vyjadriť všetko, čo si Spasiteľ žiada, aby ste vyjadrovali! Či by nás bol učil tejto vzornej modlitbe, keby bol poznal inú, čo by väčšmi zodpovedala túžbam Otcovým a jeho vlastným?

No, shovárať sa s niekým, to neznamená, aby stále len jeden hovoril. Rozhovor je výmena myšlienok: predpokladá chvíle, v ktorých každý účastník, keď na to príde, umlknú a počúva.

Páni, nezabúdate na toto pri svojich modlitbách?

— Azda nám Pán Boh môže odpovedať? — pýtate sa.

— Hej, môže; natoľko môže, že mnohí, aby ho nepripustili k slovu, vravia skoro bez prestania.

— Teda nás pobádate — odpovedáte mi na to — pobádate nás, aby sme čakali zázraky, o akých čítať v životopisoch svätých, alebo — aby sme našepkávali svojej fantázie pokladali za nadprirodzené slová!

— Ani jedno, ani druhé! Ani vy, ani ja nesmieme ľahko očakávať zázraky; zázraky sú a majú ostať výnimkou. Ale zato bez najmenšieho zveličovania môžeme naisto tvrdiť, že máme schopnosť rozlišovať medzi hrou svojej fantázie a hlasom svojho svedomia.

Nuž a — nie je mojou úlohou vás o tom presviedčať — práve hlas nášho svedomia používa Pán Boh, keď sa chce s nami shovárať. Ľudské svedomie je akási účasť na božom rozume, je odbleskom božej múdrosti. A práve toto nám zaručuje, že ono nám hovorí to isté, aspoň vtedy, keď ho nemáme znetvorené, čo by nám povedal sám Boh. Okrem toho, keďže Pán Boh prebýva v nás, môže, bez narušenia normálneho chodu nášho svedomia, zosilniť jeho hlas, môže podľa svojho úmyslu prehĺbiť city, ktoré v nás ono vyvoláva.

Dokázať vám to?

Hľa, tu je dôkaz. Urobte na chvíľu absolútne ticho vo svojej duši a predstavte si, že ste sami zoči-voči Pánu Bohu...

Stalo sa.

To je dosť — alebo vari nie? — aby ne jeden z vás

počul v sebe slová ako napríklad tieto: »Kedy prerušíš túto hriešnu známosť? Kedy sa rozhodneš vyhýbať príležitostiam, ktoré sú také nebezpečné pre tvoju slabosť? Kedyže zlikviduješ dobrou spoveďou minulosť, ktorú oplakávaš? Odkedy ťa už pobádam! Pohniže sa!«

Iní zas vnímajú azda takéto rady: »Dokiaľ sa budeš ešte zdráhať začať veľkodušnejší život, na ktorý ťa povolávam? Kedyže sa už rozhodneš vystúpiť z priemernosti? Nechcel by si ešte o dačo viac urobiť pre Toho, čo ti toľko lásky preukázal?«

Páni, odpovedzte mi úprimne. Či som povedal dačo, čo jedni alebo druhí z vás nepočuli veľa, veľa ráz, vyjadrené takýmito alebo podobnými slovami? Povedal som dačo, čo možno pripísať hre fantázie? Uznajte: za niekoľko chvíľ v tichu tejto baziliky robil som len to, čo sám Pán Boh toľko ráz urobil vo vás: podporoval som hlas vášho svedomia. Keďže moje slová zvučia vo vašich ušiach, viete si vysvetliť, kto zosilnil tento hlas vášho svedomia. Neváhate vyznať, že to bol Pán Boh skrze svojho sluhu. Avšak zákrok kňaza nie je nevyhnutne potrebný. Boh potrebuje len jednu vec, aby sa mohol vo vás ozvať: ticho.

Teda dovoľte, aby som vás v jeho mene prosil o ticho. Vedzte s času na čas umlknúť; počúvajteže ten vnútorný hlas! Ak by sa vám dakedy zdalo, že čujete podozrivú radu, chráňte sa ju nasledovať; lež vo všeobecnosti nijaká pochybnosť vám nebude možná, lebo tento hlas vám bude pripomínať vaše najpodstatnejšie povinnosti, zásady základnej múdrosti, pravdy vierou zjavené, ktoré majú byť pohnútkou všetkých vašich skutkov. Podľa týchto zjavných znakov budete môcť posúdiť, odkiaľ pochodí hlas, ktorý sa vo vás ozýva.

Teda s času na čas prestaňte hovoriť; počúvajte!

Ach, všetci pokladáte za osožné, ba aj potrebné kedyvtedy umlknúť, a predsa mnohí z vás nevedia sa na to rozhodnúť. Aj to viete, prečo: boja sa tohto hlasu!

Nešťastlivci! Nech si teda tárajú ďalej! Nech sa zatvrdzujú! Čo im to pomôže? Raz príde čas, že sa nebudú môcť vyhnúť tomu, teraz tak obávanému stretnutiu zoči-voči s Bohom. Ale potom budú čuť nie hlas otca, lež sudcu!

No vy, páni, ktorí ste statoční, vedzte: tento hlas má pre vás v každej hodine božieho dňa posily, povzbudenie a útechy. Vy, ktorí si plníte aj najmenšie povinnosti, počujete ho, ako vám šepce: »Hej, toto znamená milovať ma; neboj sa; ja ťa milujem!«⁸⁾ Vy, obety nespravodlivosti, ktoré za svoje služby dostávajú iba najbežnejší peniaz sveta, nevďačnosť, počujete jeho rozkošný šelest: »Ja sám budem tvojou odmenou; či nie som ti dosť ja, tvoj Otec, ja, Nekonečná Láska?« Ach, aké bezcenné sa zdajú márnosti sveta — a všetky jeho líškania — keď k vám prichodia takéto slová! Koľkú posilu vám prinášajú, keď vám rozum a viera svorne tvrdia: »Nemožno ti pochybovať, tento hlas prichodí z neba!«

ZÁVER

Shrňame. Zásluhou toho, že Pán Boh prebýva v hĺbke našich duší, zásluhou úctivej dôvernosti, ku ktorej nás povoláva, zásluhou neprestajnej výmeny nežnosti a rád, náš život môže skoro nerušene plynúť v rozhovore s naším Otcom.

Páni, poznamenali sme, telesnými očami nemôžeme vidieť svojho Nebeského Otca práve tak, ako po sklonku dňa nevidíme priateľa alebo zemskeho otca, s ktorými sa šovárime. Toto je skúška viery; ale táto skúška bude trvať tiež len — ako to povedať — tiež len za jedinú noc: za tú

dobu, často takú krátku, ktorá oddeľuje naše prvé prebudenie v tomto tmavom a slzavom údolí od úsvitu večného dňa.

Ó svetlo, svetlo, ktoré žiariš z tváre Nekonečného, kolí sa ťa boja, vlastne, kolí sa obávajú, že v mĺkvote svojho svedomia dostanú sa zoči-voči so svojim Bohom! A zas, naopak, kolí ťa volajú celým zápalom svojich túžob!

Vo svojich modlitbách už okúsili nevýslovnú dobrotu Otca Nebeského, už akoby napred ochutnávali rozkoš, ktorú im prinesie bezvýhradné a večné priateľstvo. Ach, ako ťažko im je čakať na zorničku! »Pane, už je čas, aby sme sa uvideli. Hovoríš nám, ale pritom sa skrývaš! Dávaš nám okusovať, aké budú radosti tvojho neba, ale unikáš nášmu objatiu! Či ešte dlho nám bude treba čakať?«

Pane, už čas je tu pravého svädania!

Páni, tieto slová, a či skôr, túto pieseň opakoval v ostatných rokoch svojho dlhého života istý svätý kňaz.

Naozaj vidieť Ťa, klaňať sa, v lásku sa Tvoju vnárať,
s svätými blaženosť Tvoju už ochutnávať,
v plnosť môcť nesmiernu, v plnosť môcť Srdca vkročiť,
z kalicha lásku sať večne a nemôcť dopiť.⁹⁾

Ako verne tlmočí tento verš netrpezlivosť duší verných a veľkých!

Ak sa ani vy nechcete báť smrti, žite aj vy vždy v božej prítomnosti; rozprávajte sa bez prestania s Pánom Bohom; pýtajte si jeho rady; plňte ich, aby ste mohli počuť, ako dobrý syn, keď sa mu otec znenazdania ukáže: »Hej, dieťa moje; to som bol ja, ja sám som sa s tebou za noci shováral!«¹⁰⁾

1) Matúš, VI, 7.

2) Lukáš, XI, 5—8; XVIII, 1—8.

3) Matúš, XXI, 22; Marek, XI, 24.

4) Matúš, IX, 20—22; Marek, V, 25—34; Lukáš, VIII, 43—48.

5) Matúš, XXIII, 9.

6) Chemin de la perfection, c. XXXVII (Oeuvres complètes, édit. des Carmélites, t. V, p. 270).

7) Matúš, VI, 9—13; Lukáš, XI, 2—4.

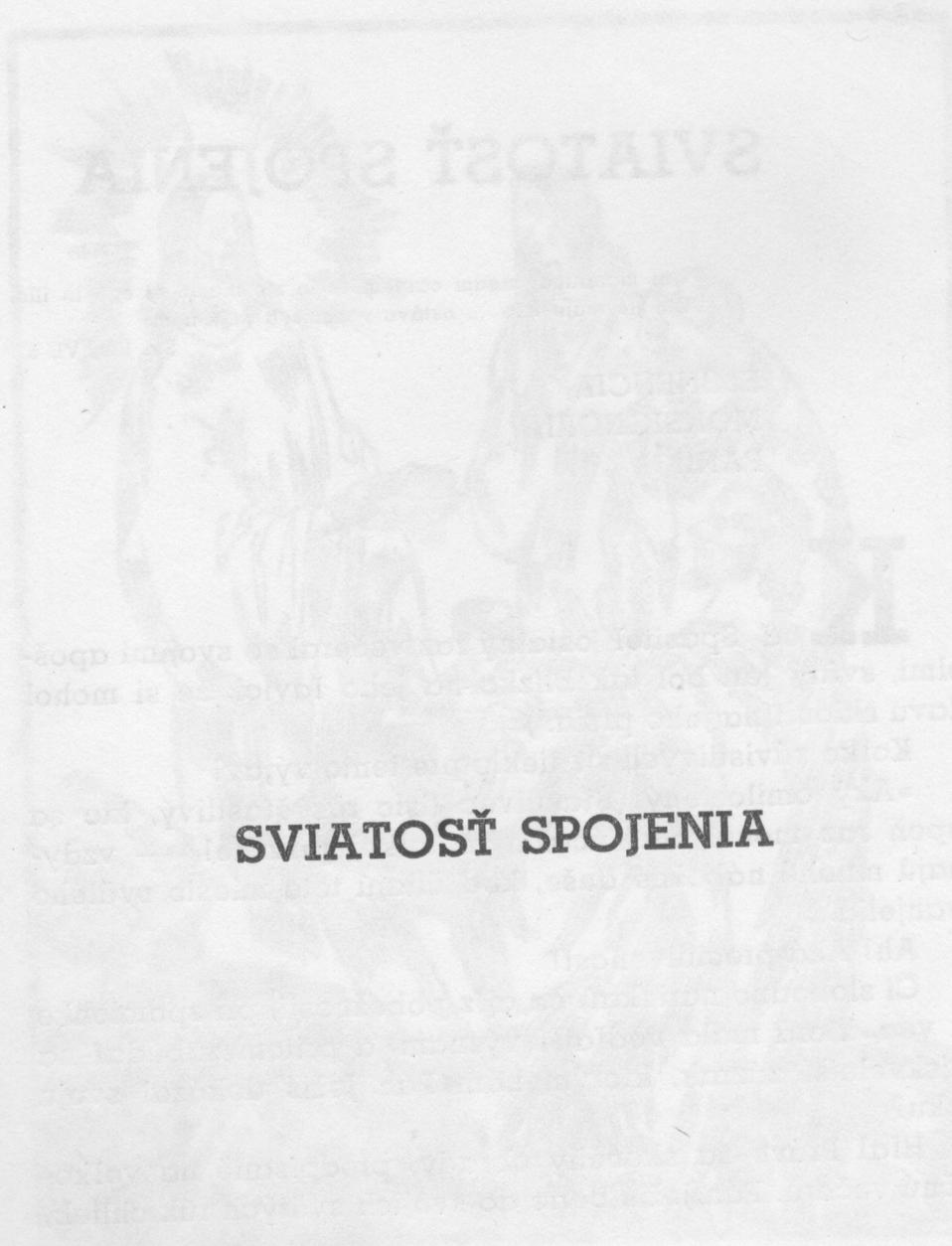
8) Ján, XIV, 18—23.

9) L. Matthieu, Vie de Mgr Baunard, Paris, de Gigord, 1924, c. XII, pp. 513—514.

Preložil V. Dančo, SJ.

¹⁰⁾ »Podľa mojej mienky — napísala svätá Terézia — rozjímavá modlitba nie je nič iné, ako dôverné priateľstvo, častý rozhovor zoči-voči s Tým, o ktorom vieme, že nás miluje«; Vie par elle-même, c. VIII (Oeuvres complètes, édit. des Carmélites, t. I, p. 120). Hovoriac o čase, ktorý prežila v roztopašnosti, poznamenala: »Hambila som sa priblížiť k Pánu Bohu v tom dôvernom styku, ktorý sa nazýva modlitbou«; Vie, c. VII. (ibid. t. I, p. 97).

Takéto ponímanie znamená oduševňovať sa za modlitbu, a oduševňovať sa za modlitbu takto chápanú, nevyhnutne vedie k odputnaniu sa od hriechu.

SVIATOSŤ SPOJENIA

SVIATOSŤ SPOJENIA

ZELENÝ ŠTVRTOK

SVIATOSŤ SPOJENIA

Qui manducat meam carnem... in me manet et ego in illo.
Kto jie moje telo... ostáva vo mne a ja v ňom.

Sv. Ján, VI, 57.

EMINENCIA,
MONSIGNORI,
PÁNI!

Ked Spasiteľ ostatný raz večeral so svojimi apoštolmi, svätý Ján bol tak blízko na jeho lavici, že si mohol hlavu skloniť na jeho prsia.¹⁾

Koľko závistlivých sĺz tieklo pre tento výjav!

»Aký omilostený! Šťastlivec tisíc ráz šťastlivý, kto sa aspoň raz mohol stať účastným tolkej priazne!« — vzdychajú mnohé nábožné duše, keď čítajú toto miesto svätého Evanjelia.

Ah! Aká precitlivenosť!

Či slobodno nariekať, čo aj z pobožnosti, pri spomienke na vec, ktorá mala vedľajší význam, a pritom zabúdať na najskvelejší zázrak, ktorým nám Pán Ježiš dokázal svoju lásku?

Hľa! Práve sa skončily obrady, predpísané na veľkonočnú večeru. Pán Ježiš berie do svojich svätých rúk chlieb,

žehná ho, láme a kúsok podáva svätému Jánovi, hovoriac: »Jedz; toto je moje telo.«²⁾ Kto jie moje telo, prebýva vo mne a ja v ňom.«³⁾

Čo súdite? Keď priateľ dovolí priateľovi, aby si hlavu sklonil na jeho srdce, iste je to prejav lásky, ktorý možno závidieť, ale položiť na pery priateľove svoje vlastné telo, a položiť ho tak, ako to Pán Ježiš napred vysvetlil, aby sa v ňom stalo kvasom nového života, aby bolo závdavkom a počiatkom trvanlivého spojenia, či to nie je gesto nekonečne vrúcnejšie a dojímavejšie, gesto nepochopiteľnej dôvernosti, také nepochopiteľné, že keď chceme uveriť slovám, ktoré ho vysvetľujú, najprv musíme uznať za Syna Božieho toho, kto ich vyriekol?

Toto hovorí Pán Ježiš výslovne: »Ján, vezmi a jedz; toto je moje telo.«

Namietate: »Veď to isté povedal aj ostatným apoštolom!«

— Myslíte, páni, že ja o tom neviem? Ale, či chcete povedať, že Pán Ježiš tým istým menej lásky ukázal svätému Jánovi? Keď aj jeho bratov zasypal priazňou, nad ktorou žasne náš rozum, či sa tým, čo len náhodou, zmenšila jeho veľkodušnosť k nemu? Nie, lež voči všetkým dosiahla vrchol dobroty!

Len jeden apoštol mohol spočívať na prsiach Spasiteľových. To je pravda. Ale neslýchaná výsada všetkým umožnila, že z jeho božských rúk mohli prijať jeho vlastné telo!

A toto prijímanie, trvajúce iba chvíľku, im bolo na to udelené, aby utvorilo neprestajné spojenie medzi každým z nich a Ježišom.

A toto prijímanie Spasiteľ ponúka i nám, a to s tým istým úmyslom!

Precitlivené duše, ktorú priazeň môžete ešte závidieť

Miláčkovi Pánovmu? Ak sa čo len chvíľku zamyslíte, musíte uznať: »Nijakú!«

Nuž, zadumajme sa nad tým v tento večer Zeleného štvrtka, na výročie prvého prijímania apoštolov, na výročie kňazskej vysviacky, ktorá mala umožniť, aby každý veriaci mohol požívať Chlieb života.

Ale keďže je nemožné vyčerpať celý rozsah tohto vznešeného námetu, uspokojme sa s úvahou o najhlbšom stupni božej blahosklonnosti, o najväčšom presvedčujúcom slube a o najmilosrdnejšom násilí, ktoré sa skrývajú v nevýslovnej Sviatosti Oltárnej.

Svätý Ján, miláčik Kristov, tebe zasväcujem svoju rozpravu. Pomôž nám porozumieť, ako nás všetkých miluje tvoj božský Majster!

I.

NAJHLBŠÍ STUPEŇ BLAHOŠKLONNOSTI

VIA Kto videl Syna Božieho v jaslach na slame, mohol sa nazdávať, že väčšmi sa už nemôže zbaviť slávy, ktorú požíval v lone svojho Otca, a že už nemôže väčšmi zabudnúť na svoje práva: v Betleheme je taký malučký, taký chudobný, že aj úbohí pastieri z okolia opovažujú sa pristúpiť k nemu, ba azda sa aj osmeľujú vziať ho na ramená a objímať ho, ako by bol ich dieťaťom.

No Syn Boží ešte viac vedel urobiť.

Keď sa dožil mužského veku, opúšťa tichý domov nazaretský. Nečaká, kým ho hriešnici nájdu. Sám ich vyhľadáva. Obcuje s nimi ako priateľ a neohrdne, keď ho volajú, aby si s nimi sadol za stôl.

Od tejto chvíle oznamuje zástupom, aký dar im pripra-

vuje: »Vaši otcovia na púšti — hovorí im — živili sa mannou, a pomreli. Chlieb, ktorý vám ja dám, je moje telo. Kto ho bude jesť, bude večne žiť.«⁴⁾

V predvečer svojho utrpenia uskutočňuje, čo slúbil: po Ostatnej večeri premieňa chlieb na svoje Telo a pod týmto spôsobom sa dáva všetkým svojim apoštolom, prikazujúc im, aby aj oni obnovovali tento zázrak: »Toto čiňte na moju pamiatku.«⁵⁾

Aký úžasný zázrak!

Sprítomňuje sa pod vonkajším zjavom kúska chleba, ktorý i dieťa môže prstami rozdrviť, ktorý zločinec, ak sa mu páči, môže pošliapať! V tomto stave zničenia sa nám chce darovať, — ba, nepovedali sme dosť, — chce byť ponechaný, vydaný každému, kto chce žiť z jeho života!

Hej, páni, takáto je jeho vôľa, hoci predvída, že sa vystavuje strašnému zneucteniu. Na to, žeby obmedzil svoju priazeň, lebo sa nájdu i takí, čo ju zneužijú, na to, aby potrestal horlivých len preto, že sú medzi nami aj vývrheli, ani len pomyslieť nechce.

Chce byť vydaný každému, aby každá duša pochopila, že jeho láska siaha až po ňu. Keby bol prikázal apoštolom, aby ohlasovali len toto: »Spasiteľ sostúpil s nebies, aby vás spasil; zomrel za vás všetkých«, koľkí kresťania, čo nevedia veriť v lásku, ale predovšetkým koľkí hriešnici by sa báli povedať si: »Teda on zomrel i za mňa, teda i mňa miluje, teda i so mnou chce zachádzať ako s najdôvernejším priateľom«? Ale či nie je vylúčená každá pochybnosť, keď si každý veriaci, cítiac na svojich perách Chlieb života, môže povedať: »On je vo mne; ešte aj mne sa oddáva«?

Ale Spasiteľovi nebolo dosť akokoľvek sa nám odovzdať, on sa nám chcel darovať bez ceremoniálu, ktorý by bol na úkor dôvernosti a oddanosti.

Pristúpiť k Synovi Božiemu! Prijat' ho do srdca! Či by nebolo treba, aby osobitné, úctu vzbudzujúce obrady chránily toľkú milosť? Hej, bezpochyby. A predsa, aké obrady sú predpísané na eucharistické prijímanie? Všeobecné upozornenie, aby sme si očistili svedomie a aby sme sa zdržali pokrmu, keď chceme pristúpiť k stolu Pánovmu. To je všetko. Nie sú predpísané nijaké osobitné modlitby pred a po prijatí Božského Host'a. Pred prijímaním dovoľte svojmu srdcu, aby sa ono ozvalo! A po prijímaní urobte to isté! To je všetko, čo od vás čaká váš Host'!

Pripomeňte si, kto je on: nekonečná Svätosť a Dobrota. Pripomeňte si, kto ste vy, čo ste boli azda skôr, ako vás kňaz urobil účastným Umučenia a uistil vás, že sa vám odpúšťajú hriechy. Pripomeňte si, prečo prichádza k vám: aby vám povedal, že vás znova miluje, že chce s vami tak nakladať, ako so svojimi drahými apoštolmi, slovom, že chce vidieť vo vás najmilšieho priateľa. Keď si toto uvedomíte a je vo vás čo len iskierka viery, nebudú vám chýbať slová, slová prosté, ale vrúcne, vyvierajúce z hĺbky srdca. Alebo nebude vám môcť chýbať aspoň pozornosť, túžba zaľúbiť sa Pánovi, ktorý sa snižuje až k vám; nebude vám môcť chýbať odhodlanie plniť jeho príkazy; nebude vám chýbať pozornosť, túžba a rozhodnutie, ktoré ho väčšmi očarujú, ako hocijaké slová, ktoré on, konečne aj sám objaví, a to aj vtedy, keby vaše pery nevládaly vyriečiť ani jedinej slabiky.

Dopriať človekovi takéto stretnutie bez obťažujúcich a zastráňujúcich formalít, hľa to sa zdá najhlbším stupňom božej blahosklonnosti!

Nie, to ešte nie je všetko! Zabúdate na toto: i najnešťastnejšiemu z vás, ktorého bláznivá svetská márnosť pokladá za bezvýznamného niktoša, i tým, ktorých azda ešte včera aj vlastné svedomie odsudzovalo ako ošklivých hrieš-

nikov, slovom Spasiteľ každému z nás ponúka svoje priateľstvo, a to — čujte! — celkom podľa našej ľubovôle! Ak chcete, každý deň ho môžete prijať. Čo sa jeho týka, on sa vám chce darovať každý deň.

Závidíteže teraz miláčkovi Kristovmu, ak myslíte, že máte na to príčinu!

Ach, svätí mu nikdy nezávideli! Lebo chápali Eucharistiu; lebo z nej žili; lebo to všetko, čo som vám práve pripomenul, to akési zničenie seba samého, ku ktorému sa Syn Boží snižuje vo svätej Hostii; to, že oddáva svoje Telo i najnepatrnejšiemu zo svojich veriacich; to dôverné priateľstvo, ku ktorému ich povoláva, odstraňujúc zdržujúce obrady; to, že sa im mlčky podáva za každodenný pokrm... to všetko povzbudzovalo ich vďačnosť väčšmi, hej, väčšmi ako ktorékoľvek iné božie dielo.

Páni, porovnávajte si sami.

V jaslách sa Slovo Božie stalo naším spoločníkom, naším bratom. Aká nepravdepodobná šialenosť je to v očiach ľudskej múdrosti!

Na kríži sa Slovo Božie stalo obetou nášho vykúpenia. Obetovať sa na smrť za svojich bratov, či to nie je ešte viac?

Pri Poslednej večeri sa nám dalo za pokrm. Či to nie je vrchol blahosklonnosti?

Hej, úzke puto spája všetky tri tajomstvá: V jaslách sa Slovo Božie rodí ako dieťa človeka, aby mohlo za nás trpieť; na Golgote trpí, aby nám kúpilo božský život. V Eucharistii vlieva do nás tento život. Veď ten, čo začal jaslami, dokázal, že nijaké uponíženie mu nie je pridrahé; už tu dával predvídať, že pôjde ďalej. To ďalej — to je Kalvária; ešte ďalej — to je oltár a bohostánok. Nič nevyžadovalo, aby sa Boh tak nezmerne obetoval, veru nič — okrem božej túžby sostúpiť až na najhlbší stupeň blahosklonnosti, aby

duše dobrej vôle byly spasené, aby duše dostaly útechu a Boh slávu.

Veru, len láska, čo prevyšuje všetky stvorené lásky, je schopná na takéto uponíženie seba. Čím väčšmi máme našu sebeckosť, čím nepochopiteľnejšou sa nám zdá, tým väčšmi odhaľuje svoj pôvod. Nekonečná Dobrota, len ty jediná si schopná takejto všetko presahujúcej štedrosti, radodajnosti!

Páni, pri pohľade na tieto výjavy nepatrí sa dišputovať, tu milovať treba. Keď Kristus a jeho Otec takto milovali svet, slušalo by sa, aby sa mohlo povedať: »Hľa, koľkou láskou sa im odplácajú kresťania!«⁶⁾

II.

SLUB, KTORÝ NAJVIAC PRESVEDČUJE

No, doteraz sme Spasiteľove úmysly chápali iba veľmi nedokonale.

Eucharistické prijímanie nie je len časným dôkazom lásky, ktorou nám Pán Ježiš oddáva svoje Telo a nám uštedruje niekoľko kratučkých chvíľ srdečného rozhovoru; ono je nad to aj najvábivejším sľubom, aký len môže byť: príslubom dôverného priateľstva, čiže spojenia.

»To sa rozumie od seba — namietate; keď dakomu prejavujeme znaky priateľstva, zaväzujeme si budúcnosť. Čím výraznejšie sú znaky, tým väčšmi sa zaväzujeme.«

— Hej, tak by to malo byť. Keďže nemáme nič cennejšieho, čo by sme mohli darovať, ani nič, čo by sme si mali starostlivejšie chrániť pred profanáciou ako svoje srdce, i najmenší prejav lásky by sme smeli vykonať iba celkom vedome, len tomu, kto si to naozaj zasluguje, a celkom

úprimne. Avšak požiadavky svetskej slušnosti, výpočty záujmov a najmrzkejšie náruživosti bývajú príčinou tolkej falošnosti, že neraz ani po najživších prejavoch a osvedčeniach nemôžeme si byť istí, či nás naozaj milujú, a či sa s nami len zahrávajú.

Páni, nevytýkajte mi, že neverím v úprimné priateľstvá, v ozajstnú lásku! Verím. Lež uznajte mi, že tieto poklady treba ochraňovať s celou delikátnosťou morálky. A keďže morálka za našich dní poklesla, uznajte, že dnes naozaj slová a gestá len zriedka vyjadrujú, čo sa zdajú vyjadrovať, a čo by mali vždy vyjadrovať!

— Kristove gestá sú celkom inakšie — odpovedáte mi na to, — a potom, jeho duša je prisvätá na to, aby sme uňho predpokladali akékoľvek predstieranie!

— Tak je, ako vravíte; váš dôvod je celkom istý; u Spasiteľa všetko je čistá úprimnosť; teda jeho slová a jeho skutky vždy si zachovávajú svoj prirodzený a plný smysel.

Vedeli by ste potom presnejšie označiť, na čo sa Pán Ježiš zaväzoval, keď svojmu milému učeníkovi dovolil dôverne spočinúť na svojej hrudi, na čo sa zaväzoval ešte väčšmi, keď tomuto učeníkovi a jeho bratom dovolil, aby sa nakírmili jeho telom, na čo sa záverom zaviazal každému veriacemu, ktorého častuje tou istou priazňou?

Sveriť priateľovi svoje vlastné telo, a či skôr, prísť doňho telom i dušou, a potom — hoci si to priateľ nijako nezavinil a nikdy nezadal ani najmenšiu príčinu na roztržku — jedného dňa mu povedať: »Nepoznám Ťa, stratil som Ťa z očí« — či to pokladáte za možné so strany takej milujúcej, takej šľachetnej, takej svätej duše? Sveriť dakomu svoje vlastné telo, prísť doňho prebývať telom i dušou, ach, nie, v ľudskom pomere niet, a ani nemôže byť gesta, ktoré by vyjadrovalo toľko dôvernosti a toľko oddanosti, niet vôle, natoľko upria-

menej spojiť v jednu dve bytosti, ktoré sblížila spoločná náklonnosť! A podobne, ako by nás Spasiteľ mohol stratiť z očí, ako by mohol zachádzať s nami ako s cudzincami, a nezaslúžiť si výčitku, že uňho, práve tak ako u falošných a zlých priateľov, nič neznamenaajú ani najvrúcnejšie prejavy lásky?

Konečne, prosím vás, preštudujte si Kristovo gesto zblízka.

Prečo sa nám dáva ako pokrm? Prečo nás výslovne povoláva »jesť jeho telo?«

Ani za chvíľočku nemôžete predpokladať, že by to bolo iba náhodou, bez uváženia. Teda tento obrad si zpočiatku medzi všetkých priam preto vyvolil, lebo najzjavnejšie ukazoval jeho hlbokú myšlienku: podávať sa nám pod javmi chleba, to znamená hovoriť nám: »ako pokrm, ktorý každodenne požívate, obnovuje vaše sily tým, že vám oddáva svoje výživné prvky, tak aj ja vás chcem oživovať životom, ktorý je vo mne, chcem, aby ste žili zo mňa; ako sa pokrm spája s vašou podstatou, tak túžim aj ja spojiť sa s vami, pravda, nie preto, aby som sa zmenil vo vaše telo, lež naopak, aby som vás premenil v seba.« Pán Ježiš si tento obrad preto vyvolil, aby aj najprostejší veriaci, nezmerný zástup »malučkých«, ktorých tak miloval, sami od seba pochopili, čo znamená. A naozaj, ak skutočne veria, že Spasiteľ je prítomný vo svätej Hostii, sami od seba zvolajú: »Ó ty Chlieb nebeský, živ nás; buď naveky silou nášho života!«

Ešte raz, páni, gesto Spasiteľovej lásky, ktoré je základom Oltárnej Sviatosti, alebo neznamenaá nič, alebo je prisľúbením najvzácnejšej milosti, akú si len môžeme želať: prisľúbením sjednotenia so Spasiteľom a jeho neprestajnej spolupráce.

Okrem toho, keďže neslýchanosť týchto sľubov môže

v nás vzbudiť nedôveru, Pán Ježiš k výrečnosti sviatostného znaku pripojil výslovné osvedčenia.

Čujte jeho slová a vidte, aké sú energické!

»Ako Otec, ktorý ma poslal, je živý Boh, ako ja žijem skrz neho, tak i ten, kto mňa je, bude žiť skrz mňa.«⁷⁾ Teda Kristus Pán nesľubuje, že bude v nás bývať len za niekoľko chvíľ, ale že sa v nás stane princípom nového života, života podobného tomu, ktorý on sám dostáva od svojho Otca, a že nás povedie až do »večného života«, ktorý spočíva v sjednotení s nekonečným Životom: »Kto je tento chlieb — hovorí — nezomrie.⁸⁾ Chlieb sostúpivší s neba, to som ja; kto ho bude jesť, bude žiť naveky.«⁹⁾

Teda Kristus Pán prichodí k nám, aby nás už nikdy neopustil — aspoň, ak ho sami nevyprovokujeme —: hľa, príslub neprestajného spojenia.

Prichodí, aby nás oživoval svojím životom — mocou príkladov, ktoré nám zanechal, a silou, ktorú nám vlieva: hľa, príslub spolupráce.

Prichodí, aby sa život, ktorý nám vstępuje, raz rozvinul v sláve, ktorú on požíva u svojho Otca; toto je cieľ nášho prepodobňovania, ktoré sa začalo už tu na zemi: hľa, účasť na jeho vlastnej blaženosti, blažiace spojenie.

Splnenie týchto prisľúbení je nám zaručené obradom Sviatosti Oltárnej, ktorá je svedectvom takej vrúcnej oddanosti, že raz ho prejaviť znamená navždy sa zaviazat'; — hej, zárukou nám je tento božský pokrm, ponechaný nám akosi na dosah, zárukou sú nám rozhodné slová: »Kto je moje Telo, bude žiť naveky; neprestanem ho milovať, podporovať, kým ho nevediem do svojho vlastného dedičstva v nebesách!«

Hľa, toto znamená — alebo azda váhate dať mi svoj súhlas? — toto znamená dať plný smysel prejavom priateľ-

stva, toto znamená vynasnažiť sa, aby prejav priateľstva bol naozaj presvedčivý.

Ó úprimnosť, ó veľkodušnosť, ó stálosť najbratskejšej lásky!

III.

NAJMILOSRDNEJŠIE NÚTENIE

Keď sme povedali, že Spasiteľ nikdy neopustí tých, ktorých živí svojím Telom, museli sme pripojiť výhradu: ak ho sami nevyvedia zo seba ťažkým hriechom.

Stálosť Spasiteľovej náklonnosti je zaistená; žiaľ, naša veru nie je stála!

Hľa, všeobecný zákon:

Veľké lásky sú verné, lebo sú nezištné; ide im jedine o dobro milovanej osoby, a preto ľarcha obiet ich neodstrašuje a ani zdĺhavosť obiet ich neunavuje. Malé lásky sú nestále a neverné; neprestávajú myslieť predovšetkým na svoje nasýtenie, a preto zprava i zľava uchvacujú radosti, ktoré sa im ponúkajú, a utekajú pred každou nepríjemnosťou.

Túto stálosť lásky a nezištnú starosť poznajú dobre matky, najmä voči dieťkam, s ktorými sa zriedkavejšie vidia. Ako nástoječivo opakujú svojmu veľkému synovi, ktorý odchodí od nich za prácou alebo založiť si vlastný kozub: »Vracaj sa mi, vracaj sa mi čím častejšie; tu u mňa budeš vždy doma!« Istotne, veľmi sa potešia, keď znova uvidia milovanú bytosť; lež neklamný inštinkt aj to im hovorí, že toho, čo odchodí, keďže bude ďaleko od rodiny a odlúčený od jej radostí, budú teraz väčšmi vábiť menej šľachetné radosti,

že ich dieťa teraz ľahšie zabudne na česť a vieru, ktorú mu ony vštepovali. A preto sa toľme namáhajú, aby si ich priputnaly! »Syn môj, slúb mi, že sa mi vrátiš každý týždeň, aspoň raz do mesiaca, keď už nebudeš môcť častejšie!«

Hej, úzkostlivá láska otcov a matiek, nakoľko len môže, používa aj donucovania...

A nazdávate sa, páni, že by Spasiteľ bol mohol zabudnúť na podobný liek proti našej vrtkosti? Bol by sa mohol dopustiť tejto mýlky, hoci jeho nezmerne vrúcnejšia láska musela ho oveľa väčšmi nabádať k ostražitosti, — hoci jeho nekonečne prezieravejšia múdrosť musela ho poučiť, ako ťažko vnímame duchovné radosti a ako sa dávame tým ľahšie uchvátiť svetským rozkošiam, — hoci sa pre svoju svrchovanú moc mohol neuspokojiť sľubmi, často tak márnymi, a uložiť nám, pre naše dobro, nevyhnutný záväzok? Istotne nepochybujete o tom; on nemohol neurobiť, čo vyžadovala jeho múdrosť a jeho láska: eucharistické prijímanie neponechal na našu ľubovôľu, lež nám prikázal, aby sme k nemu pristupovali.

Svoju vôľu nám celkom zreteľne prejavil, keď sa nám podáva pod javmi chleba.

Keby bol chcel, aby sme jeho Telo prijímali len kedy-tedy, bol by si za sviatostný znak vyvolil zriedkavejšiu alebo luxusnejšiu vec; takú, ktorá sa upotrebuje len vo výnimočných alebo zúfanelivých prípadoch. No, on si vyvolil pokrm, ktorý všetci a každý deň užívajú, pokrm, ktorý možno nazvať nevyhnutným. Či sa za týchto okolností možno nazdávať, že by nám Pán Ježiš bol chcel povedať len toľkoto: »Jedzte z tohto pokrmu, ak chcete; či ste chorí, či vysilení, robte si po svojej vôli; ja som vám pripravil život; ostatné ma už nezaujíma; ak sa vám páči, zomrite hladom«?

Práve naopak, on sám výslovne povedal: »Ak nebudete

jesť moje Telo, nebudete mať v sebe života.«¹⁰) Inými slovami: »Odopriem vám nadprirodzený život, nebudem vám ho udržiavať, ak odopriete pokrm, ktorý som vám pripravil za váš hlavný pokrm, za váš chlieb.«

Viete si predstaviť kategorickejšie rozkazy a hrozby, ako sú tieto? »Keď nebudete jesť tento chlieb, nebudete mať v sebe života.«

Načo takýto prísny rozkaz, pýtate sa, keď aj ináč môžeme dostať potrebné milosti?

— Páni, táto otázka je dosť daromná. Tento jediný dôvod nám musí postačiť: tak to chcel Kristus: nie chorému, lež lekárovi patrí vyberať lieky.

Avšak ani vnútorné pohnútky Spasiteľovho rozhodnutia nie je ľahko vybadať. Pán Ježiš nariadil povinné prijímanie Najsvätejšej Sviatosti, lebo práve táto sviatosť najvýraznejšie ukazuje cieľ kresťanského života (spojenie s Pánom Bohom) jeho prostriedok (spojenie so Synom Božím) a jeho ducha (ducha dôvernej príbuznosti). Dal nám príkaz prijímať, lebo Oltárna Sviatosť vyžaduje predbežné očistenie srdca a tým aj odsúdenie spáchaných chýb a predsavzatie prerušiť zvyky a vyhýbať sa príležitostiam, vedúcim do hriechu, — lebo sviatostné prijímanie viac ako čokoľvek iné, vnuká a nakladá nám úctu k sebe samým, úctu k telu a duši, posväteným prítomnosťou Pána Boha, — lebo, konečne, prijímanie privoláva ozaj dôvernú modlitbu, styk s Pánom Bohom od srdca k srdcu.

Kto zpomedzi vás necíti silu tohto posledného dôvodu?

Či jednou z najvážnejších príčin, že toľkí dlhé roky ostávajú v hriechu, nie je priam to, že sa nikdy nechcú shovárať s Pánom Bohom? Koľkí by sa vymanili z hriechu, keby viac mysleli na svoje mýlky a pochybenia, na lásku Majstra, ktorý sa za nich vydal na smrť, a najmä keby to robili

v presvedčení zachovať si tohto Majstra v sebe prítomného a im vyčítajúceho: »Prečo mi raníš srdce? Prečo utekáš od mňa?«

Nech povie, kto chce, čo chce, podlosti v nás nie je toľko ako slabosti; no priam to je najčastejšou lešťou všetkých pokušíteľov, že slabých chcú odvábiť od priateľov a rodičov, ktorých láska by im mohla byť ochranou. To je lešťou aj hlavného Pokušíteľa. Povinnosťou Pána Ježiša bolo odhaliť ho.

Keď nám dal výslovný rozkaz pristupovať k Sviatosti Oltárnej, zjavné je, že to neurobil pre horlivé duše; týmto by bolo postačilo povedať: »Toto je moje Telo; kto jie tento chlieb, ostáva vo mne a ja v ňom.« Ach, pre tieto duše je dosť vedieť, že táto manna zapríčiňuje spojenie s Kristom, že dáva sily, potrebné na udržanie tohto spojenia, že ho neprestajne prehlbuje! Už sám pohľad na svätú Hostiu rozpaľuje ich hlad, práve tak ako oživne náš hlad, kedykoľvek zbadáme biely chlieb.

Kristus Pán vyniesol tento zákon pre duše bojzlivé, vlašné alebo žalostne slabé, lebo keď chceme vyliečiť milovaného chorého, nie je dosť priniesť liek k posteli a položiť mu ho na dosah ruky; treba sa všemožne postarať — neľakajúc sa ani útleho násilia — aby chorý liek aj užil. A toto urobil i Pán Ježiš v tej istej snahe, ktorá matkám káže opakovať: »Dieťa moje, poď ku mne posilniť si srdce, prichádzaj čím častejšie!«

ZÁVER

Páni, či je možná ešte väčšia láska?

Chcete vedieť, ako vás miluje Pán Boh? — Pozrite! Vynašiel znak oveľa výraznejší, ako sú bozky a objatia. Skrýva

sa pod nepatrné javy chleba. Čo akí hriešni by ste boli bývali, prichádza do vás, oddáva sa vám v Najsvätejšej Sviateosti. Hľa, najhlbší stupeň blahosklonnosti!

Lakáte sa svojej vlastnej slabosti? Neúfate si udržať medzi ním a sebou spojenie, ktoré má byť vašou potechou, ba aj hrdosťou, v tomto živote a blaženosťou v budúcom? — Nebojte sa! Eucharistický chlieb vám sľubuje potrebné sily a jasné slová Spasiteľove vás uisťujú: »Kto jie moje Telo, bude žiť naveky!«¹¹⁾

V nedostatku lásky chceli by ste sa zdržovať od tejto božskej hostiny? Ach, nie! Kristovo milosrdenstvo vás prenasleduje; prikazuje vám, aby ste ho prijímali.

Cirkev vysvetľujúc jeho nariadenie, predpisuje vám, aby ste raz do roka, okolo Veľkej noci, prijali Najsvätejšiu Sviateosť.

Zdá sa vám, že veľa žiada od vás?

Ach, práve naopak! Keď si pomyslíme, že za sviatostný znak Eucharistie bol vyvolený pokrm, ktorý požívame každý deň viac ráz, skoro máme pokušenie tvrdiť, že Cirkev ostáva ďaleko za úmyslom Spasiteľovým. A táto obžaloba by bola istotne spravodlivá, keby nám nedávala aj iné úpravy.

Cirkev prikazuje veľkonočné sväté prijímanie pod farchou ťažkého hriechu ako najmenšiu mieru, lebo zo skúsenosti vie, že je morálne nemožné udržať si spojenie s Pánom Bohom tomu, kto si aspoň raz do roka neobnoví svoje sily; toto prikazuje, ale radiť — radí svojim synom, aby čím častejšie pristupovali k svätému prijímaniu, ba podporuje, ako len môže, každodenné prijímanie.

Páni, splňte jej žiadosť, je to túžba Kristova.

Nepribližujte sa k Stolu Pánovmu len raz do roka, robiac to zo strachu, žeby ste sa dopustili nového hriechu; lež myslite na to, čo treba vašim dušiam: čím mocnejšie pokušenia

na vás doliehajú, tým nevyhnutnejšie je vám potrebná pomoc Najvyššieho, a túto pomoc vám Pán Boh nemusí dať, keď nepoužívate prostriedok, ktorý vám dal na jej dosiahnutie, práve tak, ako kedysi na púšti nebol povinný posielat iný pokrm Hebrejcom, ktorí nechceli mannu.

Ak vám sväté prijímania nepôsobia nijakú citeľnú radosť, nech vás to nemýli. Veď nie sladkosť dáva chlebu výživnú silu, lež jeho akosť. Eucharistia vám prinesie slúbenú energiu v každom prípade.

Pripomínajte si predovšetkým, že Oltárna Sviatosť nám prináša nezdolateľné svedectvo o láske nášho prvorodeného brata Ježiša Krista, ktorý zostúpil s neba, aby nám znova nadobudol práva adoptovaných synov, a aby nás voviedol do nebies. Vyhladáajte túto Najsvätejšiu Sviatosť práve s tohto hľadiska, a dôverné stretnutie, ktoré vám umožňuje, využite, aby ste Tomu, ktorý sa k vám až do tejto miery snižuje, povedali, ako Ho chcete milovať, najprv za seba, potom za toľkých iných, čo Ho nepoznajú alebo opovrhujú.

Ó Ježišu, Ty sila naša, Ty život náš, zmiluj sa nad nešťastlivcami, čo nechápu Tvoje úmysly, zmiluj sa však najmä nad tými, ktorí sa Ti nechcú láskou odplácať, hoci chápu alebo aspoň šípia, čo chceš! A za krehkú Hostiu, ktorá nám spolu s Tvojím Telom dáva Tvoju Krv, Tvoju Dušu a Tvoje Božstvo, dajže nám všetkým vďačnosť a lásku, ktorou horeli Tvoji svätí!

[Faint handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

PREČO SPASITEL TOLKO TRPEL

VELKY PIATOK

PREČO SPASITEL TOLKO TRPEL

Dilexit me et tradidit semetipsum pro me.
Miloval ma a vydal seba samého za mňa.
Galatanom, II, 20.

EMINENCIA,
MONSIGNORI,
PÁNI!

Z akých protirečení je utkaný človek!

Ak sníva o šťastí alebo o sláve, nijaká ťažkosť ho nevie zdržať; jeho dôvtipnosť a vytrvanlivosť zvíťazí nad každou prekážkou.

No, keď mu treba odporovať vlastným zlým náklonnosťami, keď mu treba vykoreniť zo svojej duše chyby, ktorých tyrania ho uponižuje a neraz aj desí, ak si pomyslí na večné tresty, zdá sa unaveným po prvom pokuse.

Ešte aj vtedy, keď ho uchvacuje ideál zo všetkých najvyšší, dôverné spojenie so Stvoriteľom, hoci jasne vidí, aký čistý by musel byť, aby mal právo počítať na takúto milosť, ešte aj vtedy bezkonca odkladá nápravu svojho života alebo aspoň bezkonca otáľa s rozhodnými skutkami.

Avšak táto bytosť, ktorá je taká silná a spolu aj taká slabá, je schopná milovať; a milujúc hravo prináša i najťažšie obety, ako by ho nič nestálo.

Takto matka, keď vidí, že jej syn nechce prijať lieky,

ktoré by ho mohli zachrániť, šepoce: »Dieťa moje, prosím Ťa, prijmi tento liek, strp tento zákrok z lásky ku mne!«
A dieťa jej robí po vôli.

Takto aj v boji, keď vysilení vojaci váhajú a treba sa obávať, že ustúpia, vodca, opravdivý vodca, sám ide napred a hádže sa do najtuhšieho boja chlapa proti chlapovi: »Napred« — kričí. — »Kto je so mnou, nech ma nasleduje!«
A vojaci idú za ním.

Takýto je človek!

Či je možné, aby Stvoriteľ nepoznal slabosti a prednosti prírody, ktorú utvoril vlastnými rukami? Či je možné, aby nebol pomyslel využiť vo vhodnej chvíli veľkodušnosť, ktorá túto prírodu pohýna, aby sa z lásky podujala na to, na čo ju neraz nemôže nakloniť ani starosť o svoje najsvätejšie záujmy: na boj proti vlastným naruživostiam?

Aby sa toto podarilo, postačilo by, keby Najvyšší podal človekovi akosi makateľné dôkazy, že ho miluje. A keď ich podá, to by postačilo, aby utrpenie zrobil prijateľným, ba milým, aspoň z lásky k nemu ako prostriedok, ktorým sa mu akosi môže odplatiť. Postačilo by, aby každému z nás mohol povedať: »Či by si z lásky ku mne nevzal na seba aspoň trochu utrpenia, keď ja som z lásky k tebe pretrpel toľké bolesti.«

Nuž a, páni, tento výpočet nám naozaj udáva ostatné vysvetlenie tých strašných múk, ktoré Spasiteľ podstúpil pri svojom umučení. Chcel sa ukázať našim očiam, ako ho na kríži svierajú smrteľné kľče, aby každému z nás bolo treba uznať spolu so svätým Pavlom: »Miloval ma; a vydal sa namiesto mňa na smrť«, a aby on sám mohol si byť istý, hej, istý, že ho veľkodušné srdcia počúvnu, keď ich jedného dňa vyzve: »Ak sa chcete stať mojimi učeníkmi, vezmite na seba svoj kríž a nasledujte ma!«¹⁾

I.

BOŽÍ PLÁN

Aby sme porozumeli boží plán, ktorého pochopenie nás naučí každé víťazstvo nad vlastnými náruživosťami ponímať ako skutok vďačnosti a lásky, vráťme sa najprv k úvahe, ktorá sa odohrala v lone Najsvätejšej Trojice pred začiatkom časov.

V neslýchanej štedrosti sa Všemohúci rozhodol dať nášmu prvému otcovi dôstojnosť adoptovaného dieťaťa a právo jedného dňa dosiahnuť účasť na tej sláve a blaženosti, ktoré on sám požíva od večnosti pre svoje nekonečné dokonalosti. Ak by Adam bol ostal verný Pánu Bohu, bol by mohol svoju výsadu porúčať aj svojim potomkom. Keďže však Otec nebeský predvídal neposlušnosť nášho praotca, rozhodol sa poslať na svet svojho vlastného Syna, aby tento svojím zásahom vrátil ľudskému pokoleniu stratené práva.

»Otče presvätý, povedalo Slovo, ty práve tak nemôžeš zmierniť prísnosť svojich zákonov, ako nechceš odvrhnúť ľudí od účasti na svojom dôvernóm živote; lež či môžeš zabudnúť na ich slabosť? To, aby im tvoj Mesiáš dal na známosť tvoje príkazy, nepostačuje; nevyhnutne potrebné je, aby si podmanil ich srdce, aby si získal ich lásku...

— Tento výsledok — odpovedal Otec — musí dosiahnuť tvoje vtelenie aj samo osebe, lebo jedine najnezištnejšia láska ťa nakloní, aby si opustil nebesá. A z každého tvojho skutku bude žiariť útlý lesk mojej dobroty. Veď do tvojich rúk vložím svoju všemohúcosť. Pre ponížených, pre chorých, ba aj pre hriešnikov budeš môcť konať také hojné zázraky, ako uznáš za dobré.

— Otče môj, Otče môj, odvetilo Slovo, keď dajaký boháč udeľuje núdznym z nevyčerpatelných pokladov, no bez ujmy vlastnej osoby, zlomyseľnosť vždy môže povedať, že ľahko mu rozdávať, keď ho to nič nestojí. Budem musieť byť až márnوترatným vo svojich utrpeniach. Keďže niet väčšieho dôkazu lásky, ako položiť život za milované bytosti,²⁾ bude mi treba zomrieť!

— Teda zomrieš, povedal Všemohúci.

— Otče môj, pokračovalo Slovo, predvídaš, že tieto úbohé telesné bytosti všetko budú posudzovať podľa svojich smyslov. Ak ich oči neuvidia tvojho Syna rozmliaždeného od úderov, dokrvaveného, jeho bolesti budú pokladať za dačo všedného...

— Dobre! Dovolím, aby ťa zúriace netvory bičovaly, trním korunovali a umučeného pribily na kríž. Či to už dost tvojmu smädu po utrpení?

— Nie, Otče. Pre cieľ, ktorý chceme dosiahnuť, to ešte nie je dost. Veď vieš, čoho je schopná ich nerozumnosť a zlosť. Aj tieto muky budú ešte pokladať za znesiteľné, ak mi ponecháš nepoškvrnenú česť, lásku mojich učeníkov a útechu tvojej lásky.

— Ach, vzdychol si Otec Nebeský, či môžem so svojím milým Synom nakladať ako s odsúdencom a zločincom?

— Otče, neváhaj, prosilo ďalej Slovo, akokoľvek ukrutné sú tieto podmienky, neváhaj, lebo úbožiaci, ktorých si chceme získať, len za túto cenu pochopia, ako nekonečne útla a vrúcna je naša láska k nim. Prijmi podmienky, ktoré by nijaký smrteľník neprijal!

— Nech ti je po vôli, vzdal sa Všemohúci. Vysmejú ťa ako blázna, zradia ťa najvernejší priatelia a keď budeš skónávať, aj ja ti odopriem svoju útechu.«

A v tejto chvíli Otec, Syn a Duch Svätý, predvídajúci,

kam by mohla zájsť ľudská zlosť, keby ju všemohúcosť neuzdila, spoločnou myšlienkou lásky schválili hrôzy Umučenia.

Páni, nevyčítajte mi, že opisujúc vám túto scénu, ďal som sa zviaš fantáziou.

Istotne, Najsvätejšia Trojica nekoná tak ako my. Jej ne- treba napred dlho uvažovať o výhodách a nevýhodách svo- jich plánov: jediným pohľadom preziera zlo, dobro i čo je najlepšie, všetku pravdu. Ona sa nerozhoduje po namáha- vých úvahách: od večnosti vie, čo chce.

No, keďže ani Najsvätejšia Trojica neustaľuje svoju voľbu bez ohľadu na prednosti a nedostatky všetkých po- mysliteľných možností, istotne je nám dovolené všetky jej ustanovenia chápať ako ovocie postupného uvažovania.

Teda, keď vám myslenie Najsvätejšej Trojice predkla- dáme ako porovnávanie odporúčajúcich a zamietajúcich dô- vodov, sme si vedomí, že vnášame do nej nedokonalosti svojho ducha; lež aj o tom sme si istí, že aspoň v nie- ktorých prípadoch, keď sa opierame o isté údaje rozumu a viery, práve touto cestou sa najväčšmi priblížime k jej myšlienke.

Aj nám išlo o toto, keď sme si pred chvíľou predstavo- vali poradu Najsvätejšej Trojice.

Lebo, hľa, nepopierateľné je, že Boh Otec miloval Krista väčšmi, ako by bol mohol milovať i najideálnejšie stvorenie. Aby sme sa o tom presvedčili, nie je potrebné, aby sme po- čuli z neba hlas, ako za jeho smrteľného života: »Toto je môj milý Syn, v ktorom mám zaľúbenie.«³⁾ Vieme: On je Steles- neným Slovom, Bohočlovekom, Synom Božím.

Či takto nie je zrejmé od seba, že Nekonečná Dob- rota, ktorá sa bez pohnutia nemôže prizerať ani na utrpenie najmenšieho tvora, musela pocítiť najživší odpor, keď jej

bolo treba dovoliť, aby jej milého Syna zachvátil príval toľkých bolestí?

A Božia Dobrota predsa premohla tento odpor. Prečo?

Azda preto, že hriech našich prarodičov a naše vlastné hriechy požadovaly práve takéto strašné kajanie?

— Nie, páni! Keďže Kristova ľudská prirodzenosť bola spojená s božskou prirodzenosťou v jedinú osobu, v osobu Slova, každý z jeho skutkov mal nekonečnú cenu. A preto i najmenšia slza jeho očí, i najtichší tlkot jeho srdca, vyjadrujúci Všemohúcemu, spolu s odporom ku hriechom svojich bratov, lásku, preukazovanú v ich mene, byly by daly prehojnú vynáhradu za všetky hriechy ľudstva.

Teda, aby sme si vysvetlili, prečo z veľa tisícov možných plánov vykúpenia voľba božia padla práve na ten, v ktorom Vykupiteľ umiera potupený a za ukrutných múk, treba nám hľadať iné dôvody.

Len tie dôvody sú všestranne dostatočné, ktoré sme si my udali na začiatku: Najsvätejšia Trojica si volila práve tento spôsob vykúpenia, aby nám dokázala svoju lásku nielen takým dôkazom, ktorý by bol sám v sebe dostatočným — na toto by bolo postačilo i samo vtelenie Slova s akýmkoľvek zadosťučinením za naše priestupky — ale aj takými dôkazmi, čo majú silu presvedčiť i naše smysly, čo sa vedia ako by krvavými literami zapísať do našich očí, čo preto majú silu pohnúť i našu veľkodušnosť, aby sme sa aspoň čímisi chceli odplatiť Nebeskému Otcovi a jeho jednorodenému Synovi, a čo takto obetám odnímu ostne, ktorých sa vždy ľaká naša slabosť. Ľahko je urobiť, čo sa robí z lásky; nuž a či možno, aby sa citlivých duší nedotklo aspoň trocha lásky, aby sa v nich láska nezapálila, keď pohľad na Krista, roztrhaného údermi, korunovaného tŕním, ich núti hovoriť si: »Priam pre mňa sa takto znivočil! A ja by som sa mal znova

dopustiť chýb, od ktorých sa on s hrôzou odvracia! Mal by som odmietnuť čo len trochu trpieť, keď je to potrebné, aby som sa vyhol hriechom?!«

Čo aká strašná bola pre vtelené Slovo cena tejto božej lesti, Najsvätejšia Trojica ju nepokladala za nehodnú svojej velebnosti. Totiž od večnosti predvídala, aký nesčíselný počet duší vytrhne z otupenia a akých oduševnených vďakov sa jej za to bude dostávať po celú večnosť. Vedela, že pomocou tohto plánu istotne dosiahne splnenie svojich túžob, preto sa jej zapáčil a vyvolila si ho.

Za dlhé veky pripravovala uskutočnenie svojho rozhodnutia, zjavujúc z neho hlasom prorokov raz jednu podrobnosť, raz druhú. Čujte napríklad Izaiáša:⁴⁾

Ako sa zhrozili nad ním mnohí,
— veď neľudsky je znetvorený jeho výzor
a jeho obraz je pod človeka —
tak ho budú obdivovať národy mnohé,
králi zatvorí si pred ním ústa...
Vskutku choroby naše on niesol
a bôľmi našimi on sa obťažil...
On však bol prebodnutý pre naše hriechy,
strýznený pre naše neprávosti;
trest k nášmu blahu je na ňom
i ranami jeho sme uzdravení...

V tom čase ani jeden smrteľník nemohol pochopiť plný smysel tohto proroctva. Čo na tom? Pán Boh sa postaral, aby aspoň ďaleká budúcnosť porozumela jeho úmysly; nás chcel zachrániť od pohoršenia; kresťanské pokolenia mali si urobiť záver: »Nie, nie, tieto hrozné muky, tento hanebný koniec Mesiášov nemôžu byť ani znakom nezdaru, ani náhodou; všetko to bolo predpovedané oddávna; od večnosti to bolo tak ustanovené!«

Hej, storočia sa mŕňaly, kráľovstvá sa rodily, kráľovstvá padaly. Keby stred vyvoleného národa neboli vystupovali proroci, mohlo by sa zdať, že Boh sa nezaujíma o osud ľudstva. Avšak Pán Boh bedlí...

Keď Juda stratil berlu,⁵⁾ v malej dedinke, ktorú prorok Micheáš dopredu označil, v Betleheme,⁶⁾ Kristus Pán prichodí na svet. Uniká vrahom, ktorých proti nemu vyslal Herodes. O tridsať rokov vystupuje na verejnosť a začína ohlasovať »dobrú novinu«: to, že ľudské pokolenie znova môže dostať milosť božíu. Avšak na jeho slová o poníženosti, o poslušnosti, o láske, vzbúria sa všetky náruživosti, panujúce nad srdcom človeka. Prisahajú mu smrť...

Nastala hodina, určená Prozreteľnosťou. Syn Boží sa ešte tento večer vydá svojim katom.

II.

ČO TRPEL PÁN JEŽIŠ

Keď sa Pán Ježiš ostatný raz porozprával so svojimi apoštolmi, keď im už tak dôrazne, ako nikdy predtým prikázal, aby sa navzájom milovali, keď už ustanovil Sviatosť Oltárnu, túto vznešenú pamiatku svojej žertvy, opustil Večeradlo a v nočnom šere poberá sa do Getsemanskej záhrady.

Jeho duša je smutná na smrť.

Prosí Petra, Jakuba a Jána, aby sa s ním modlili, a poódi na niekoľko krokov medzi olivy.

Jeho agónia sa začala.

Aby muky, ktoré onedlho podstúpi, boly tým bolestnejšie, už v prvej chvíli musí byť ranené jeho srdce.

Hej, jeho srdce bolo zasiahnuté prvými údermi.

V tej samej chvíli jeden z jeho naj dôvernejších, človek,

ktorého za tri roky neprestával obsypávať dôkazmi svojej lásky, Judáš Iškariótsky, prichádza k farizejom: »Hľa, najlepšia príležitosť — hovorí im. — Ak chcete, ja vás zavediem k nemu. Ten, ktorého pobožkám, to bude on. Chyťte ho a veďte opatrne, aby vám neušiel, tenete eum et ducite caute.«⁷⁾

Aká mrzká podlosť!

Ach, keby sa aspoň ostatní učeníci shrkli okolo svojho Majstra a povedali, že ho neopustia ani keby s ním zomrieť mali! Ale tí — ako im to predpovedal⁸⁾ — pri prvom záblesku nebezpečenstva rozpíchnu sa ako ovce, keď pastiera napadli.

Ba aj tí, ktorých prosil, aby sa s ním naposledy modlili, aj títo traja, ktorí mu boli najmilší, aj títo sa dajú premôcť únavou: dva razy sa k nim vrátil, a zakaždým ich našiel pohrúžených do spánku!

A jeho milý Otec Nebeský namiesto toho, aby ho potešoval v tejto smutnej hodine, dovoľí, aby sa strach a znechutenie zmocnily jeho duše, ako keby ho bol do istej miery opustil!

Pri pohľade na strašné muky, ktoré podstúpi dnes večer, ale najmä na tie, ktoré naň čakajú zajtra, Spasiteľ prosí milosť. Pred nedávnom, keď pomyslel na tieto krvavé hodiny, povedal: »Čaká na mňa krst, ktorým budem pokrstený; a ako ma to tlačí, kým sa nevykoná!«⁹⁾ Ale teraz, tvárou ležiac na zemi, vzdychá: »Otče môj, Otče môj, ak je možné, nech odíde odo mňa tento kalich!«¹⁰⁾

Uvážte, páni, čo musí trpieť, keď nevládze viac, ako opakovať: »Ak je možné, Otec, ak je možné!« A ostáva mu iba uisťovanie svojej bezhraničnej oddanosti: — či týmto nedáva najavo, že už ďalej nevládze? »Ale nie moja, lež tvoja vôľa nech sa stane!«

A zdá sa, že jeho Otca nepohýnajú ani tieto žalostné vzdychy. Ako by bol pre ne hluchý! Ako je to možné? Ved' ten, čo trpí, je sama Nevinnosť, jeho vlastný Syn.

Nie, Otec Nebeský nezmení svoje večné rozhodnutie. Len to pripomína svojej svätej Obete, čo ho pohlo, prečo sa mu od večnosti zaľúbilo dopustiť na ňu túto skúšku. Dáva mu nadľudskú silu, bez ktorej by sa jeho úbohé telo, vysilené krvavým potom, ani pohnúť nemohlo, ale ponecháva mu nezmenšenú citlivosť pre všetky bolesti.

Chrámová stráž sa naozaj približuje. Ježiš sa dvíha. Budí svojich apoštolov a ide v ústrety svojim katom.

Stretnú sa v nočnom šere. Judáš hneď pristupuje k Spasiteľovi. Bozkáva ho. Lampáše vojakov mu zasvietia do tváre. Je to naozaj on! Ako sa radujú! Chcú ho hneď sputnať. Peter vytasí meč. Ale hneď ho aj složí, lebo Ježiš káže: »Peter, odlož meč do pošvy!« »A vy, — obráti sa na katov — dovoľte týmto odísť v pokoji!« Potom sa dal sviazať.¹¹⁾

Toto je prvá z jeho obiet: obeta slobody. Jeho božské ruky, ruky, ktoré uzdravily toľko chorých, sú sviazané mocným povrazom. Zdarom opojená sberba ho vedie k Cedronu, k svahom Ofelu. Tupí ho a sáče ako lotra, chyteného v lese.

Pri súdoch, ktorých je niekoľko (hneď v noci pred Annášom a pred Kajfášom, na svitaní pred shromaždenými sanhedrítmi, potom onedlho pred Pilátom) jeho nepriatelia sa usilujú zbaviť ho cti. Ah, ako draho im to musí zaplatiť, že sa opovážil verejne odsúdiť ich pýchu a podlosť! Podplatení falošní svedkovia chrlia naň všetku špinu. A sanhedrít sa pretvarujú, ako by im verili. Pred rimanským miestodržiteľom sami sa stávajú žalobcami, aby si vynútili rozsudok smrti. Ich sťažnosti sú také bezpodstatné, ich nenávisť je taká zjavná, že Pilát, aby sa vymotal z nepríjemného procesu, poslal ich ku galilejskému tetrarchovi, svojmu sokovi. Tým

si nepomohol, len Krista vystavil novým surovostiam a potupe. Herodes, urazený Spasiteľovým neoblomným mlčaním, vysmeje sa mu s celým svojím sprievodom, rozkáže odiať ho rúchom bláznov a pošle späť k Pilátovi.

Neraz ťažšie je znášať úškľabky a výsmech ako nehanebné osočovania: Kristus musel okúsiť každú krivdu.

Zástupca Ríma po novom vyšetovaní vyhlasuje: »Ani Herodes, ani ja, nenašli sme na tomto človekovi, čo by bolo hodné smrti. Preto ho rozkážem zbičovať a potom prepustiť.«¹²⁾

Pilát, Pilát, nevidíš, čo robíš? Keď vyhlasuješ Krista za nevinného, zbytočne dráždiš túto sberbu. Veď tým, že obžalovaného odsudzuješ na trest, ktorý si nezaslúžil, prezrádzaš, aký strach ti naháňa jej divý krik, a na aké podlosti bezpochyby pristaneš, ak ťa trocha pritlačia. Hej, sberba vybadala tvoju slabosť; jej rev neprestane, kým jej celkom neustúpiš!

Nešťastlivec robí posledný pokus. Zvykové právo mu ukladá povinnosť na veľkonočné sviatky prepustiť jedného väzňa; nuž navrhuje ľudu, aby si volil medzi Ježišom a Barabášom, obávaným vrahom. Odpoveďou mu je besný rev: »Prepusť Barabáša! Ukrižuj Ježiša!«¹³⁾

Ošklivá spodina, vojaci, služobníci, zákonníci a farizeji vrhnú sa zas na nevinnú Obetu. Pán Ježiš, nesúc si ťažký kríž, ktorý mu podoráňal plecيا, za neprestajného sácania, bitia a posmievania, ide na popravisko.

Za mestom na Golgote kati olúpia Pána Ježiša o rúcho, vystrú ho na kríž a ostrými klincami pribíjajú na bolestné lôžko...

Okolo poludnia tri kríže sa dvíhajú k nebu: kríže dvoch zločincov; v strede kríž Ježišov.

Farizeji môžu vychutnávať svoj triumf; ich víťazstvo je dokonalé!

V politickom boji sa stáva, že víťaz zmocní sa zástavy premoženého nepriateľa, pošliape ju, dotrhá i zneuctí a potom ju vystaví na verejnom mieste, aby potupa bola dokonalá. Premožená stránka pritom škrípe zubami; víťaz plesá.

Keď odhliadneme od toho, že predmetom pohany nie je kus súkna, lež človek z tela a krvi, či sa nestalo to isté i na smutnom divadle, ktoré sme práve videli. Ježiš Kristus, pýcha Galilejčanov a obrátených Židov, Ježiš Kristus, ktorého pred týždňom tisíce a tisíce oduševnených hlasov pozdravovalo ako Syna Dávidovho, ako kráľa židovského, Ježiš Kristus, ktorého rastúca oblúbenosť naháňala strach zhnitým farizejom a degenerovaným kňazom, Ježiš Kristus je tu, opluvaný, zbičovaný, potupený trestom, ktorým len otrokov trestali. Dívajte sa! Tak je, ako prorok o ňom predpovedal: už sa ani nepodobá človeku.¹⁴⁾ zdá sa pošliapaným červom: vermis, non homo.¹⁵⁾ Nepriatelia sa mu posmieávajú a plesajú. Jeho učeníci sú bezmocní a plačú. Zdá sa im, že táto verejná potupa, ktorej je vystavený ich Majster, zasahuje samého Pána Boha: veď je to jeho Mesiáš, jeho Syn, a títo nešťastlivci si urobili z neho hračku svojej nenávisti.

Vari by táto potupa zasahovala samého Pána Boha? Ó nie, páni! Chráňme sa takej myšlienky!

Pán Ježiš sa dobre postaral o česť svojho Otca, i o svoju vlastnú česť.

Postaral sa o ňu, keď vopred oznámil, že Všemohúci toto všetko predvídal a ustanovil, keď opätovne ukázal, že celkom dobrovoľne sa vydáva mukám. Skôr ako by sa bol dal poviazať, povalil na zem všetkých farizejských drábov iba slovami: »Ja som Ježiš Nazaretský!«¹⁶⁾ Petrovi pripomenul, že keby poprosil Otca, dvanásť légii anjelov by mu prišlo na pomoc.¹⁷⁾ A keď ho Pilát chcel postrašiť, odpovedal mu, že moc, ktorú má, je mu daná shora, od Boha Najvyššieho.¹⁸⁾

A keď sa celkom dobrovoľne vydal na smrť, aby nám ukázal, ako treba poslúchať vôľu Otca Nebeského, ničím si nechcel dať zmierniť svoje strašné muky: kati mu pred ukrižovaním ponúkli víno, pomiešané s myrhou, neprijal ho.¹⁹⁾ Nie, nie! V Getsemanskej záhrade jeho prestrašená ľudská prirodzenosť mohla prosiť o milosť; no keď si jeho Otec žiada, aby pil z tohto strašného kalicha, chce ho vypiť celý, do poslednej kvapky, až do dna.

Či Kristus po týchto až márotnatných prejavoch svojej veľkodušnosti nemá právo opakovať tú istú výčitku, ktorú Jahve adresoval ľudu izraelskému: »Národe môj, národe môj, čo som mal ešte urobiť za teba, a neurobil som?«²⁰⁾ Či nemá právo povedať nám všetkým: »Žalujete sa na obety, ktoré vám ukladá môj zákon. Nuž, ktorému pánovi možno slúžiť bez poddania sa jeho rozkazom? Ktorého priateľa si možno udržať bez zrieknutia sa vlastných záľub a vrtochov z lásky k nemu? A ktože je vaším pánom, priateľom, vaším otcom, ak nie Pán Boh? A čože sa vyrovná obetám, ktoré som ja priniesol pre vás? Telesné trýznenie, pohanenie, smrteľné úzkosti — to všetko som podstúpil, aby som vám dokázal, že vás milujem! Nechceli by ste aj vy dačo za mňa trpieť, aby ste mi dokázali, že aj vy ma milujete? Národe môj, národe môj, pochop ma, ja som preto celkom dobrovoľne pretrpel trest, ktorým len otrokov a zločincov karhali, aby som ťa naklonil priniesť obety, ktoré od teba vyžaduje plnenie Povinnosti. Či sa budeš môcť dívať na môj vyvýšený kríž, na moje krvácajúce telo, a oddávať sa, ako by to nič nebolo, svojim zlým náklonnosťami a náruživosťami? Nechže sa mi smejú a rúhajú tí, čo ma pokladajú za klamára alebo blázna: tí nevedia, čo robia!²¹⁾ Oklamali ich, nepoznajú ma; od nich nič nečakám. Lež tebe môj Otec dal pochopiť, kto som, a že pre teba umieram. Budeš sa zdráhať trpieť aj

vtedy, keď sa nebudeš môcť vyhnúť utrpeniu bez prestúpenia božieho zákona?»

III.

VÝROČIA

Keď nám smrť urve útlo milovanú bytosť, otca, matku, priateľa alebo veľkého dobrodinca, je nám na značnú potechu, keď môžeme navštevovať miesta, posvätené ich pamiatkou, najmä izbu, v ktorej ostatný raz vydýchli. Tu znova vidíme ich ostatný pohľad; znova čujeme ich ostatné napomenutia a v srdci nám ožívajú rozhodnutia, na ktoré nás nabádaly ich rady.

Páni, čo myslíte? Pravda, aj prvých veriacich takéto a podobné myšlienky opanúvaly, keď najmä vo výročiach, na Veľkú noc, tak radi navštevovali záhradu, v ktorej Ježiš, s tvárou až k zemi sklonenou, prežíval smrteľnú úzkosť, kamenný oblúk, pod ktorým ho Pilát ukázal ľudu spolu s Barabášom, uličky, ktoré z prétorcia viedly na Kalváriu, konečne presvätý pahorok, zvlažený poslednými kvapkami jeho krvi.

Nevystupujeme z rámca pravdepodobnosti ani vtedy, keď si predstavujeme, že prví kresťania, Jeruzalemčania alebo prišli z ďalekých krajín, prosievali Dvanástich, najmä svätého Jána, »učeníka, ktorého Ježiš miloval«, jediného apoštola, ktorý sprevádzal svojho Majstra až na Golgotu, aby im boli vodcami na tejto nábožnej púti.

Nože si predstavte, prosím, skupinu alebo skupinky putujúce po bolestnej krížovej ceste, ako sa zastavujú na miestach, kde Spasiteľ padol, kde sa stretol so svojou úbohou Matkou...

Málo hovoria; modlia sa.

Na Kalvárii Ján podrobne opisuje udalosti posledných chvíľ. Tak ticho šepoce, ako čo by bol vo velebnej svätyni, ako čo by Božský Majster ešte tam krvácal na kríži.

Chvíľami od dojatia nedá mu hovoriť. Tieto minúty mlčania sú výrečnejšie ako všetky slová!

Ach, ako nás Kristus Pán miloval! Ako ho miloval jeho učeník!

»Hľa, tu stály dva kríže, — hovoril azda okolostojacim svätý Ján — a tu je miesto jeho kríža...«

»Tri hodiny skonával... Ó keby ste boli videli, ako sa krv valila z jeho rán, ako sa mu ruky kľčovite sťahovali, ako skláňal svoju tŕním podoráňanú hlavu raz napravo, raz naľavo, ako sa chvíľami díval k nebu!«

»Aká bolestná bola jeho tvár!...«

»A zas, aká dobrota mu žiarila z očí, keď jeho pery šepotaly: Otče, odpusť im: nevedia, čo robia!«²²⁾

»Okolo tretej hodiny striasol nás jeho ston: Otče môj, Otče môj, prečo si ma opustil?«²³⁾ — On! Opustený? Len ne-skôr sme to pochopili. Keď Spasiteľ opakoval tieto slová, odkazoval nás na slová žalmu, ktorý dopredu opísal jeho umučenie, odohrávajúce sa pred našimi očami:«

Prebili moje ruky a moje nohy
Rozdelili medzi sebou moje rúcho
a o moju šatu hádzali los.²⁴⁾

»A tento žalm sa končí víťazným spevom:«

Ktorí sa bojíte Pána, chváľte ho... oslavujte ho
Lebo Pánovo je kráľovstvo
a on panuje nad národmi.
Lebo neopovrhol ani nepohrdol prosbou úbohého
Zvestované bude Pánovi budúce pokolenie
a nebesá budú oznamovať jeho spravodlivosť ľudu,
ktorý sa narodí, ktorý učinil Pán.²⁵⁾

»Tento nový Izrael, jeho víťazstvo, jeho sláva, to je Cirkev; to ste vy, miláčkovia moji. On vás videl...«

»Tu stála Mária, jeho Matka. More bolesti ju zatápalo, ale ona stála, oči mala upreté naňho. Niekoľko minút pred skonáním obrátil sa ku mne a sveril mi ju do ochrany. Od tej chvíle starám sa o ňu ako o vlastnú matku: usilujem sa plniť ostatnú žiadosť Ježišovu...«²⁶⁾

»Konečne, oči majú zdvihnuté k nebu, mocným hlasom zvolal: Otče, do tvojich rúk vkladám svojho ducha!²⁷⁾ Hlava mu klesla na prsia. Opustil nás!«

»Ó Pane môj a Bože môj!...«

»Potom som videl, že prišli vojaci, aby mu dolámali kosti ako obom lotrom; videl som, ako sa jeden z nich zastavil, chvíľu sa naň díval, či ešte dýcha, a potom kopijou mu prerazil srdce. Videl som, ako z rany jeho boku tiekla voda a krv...«²⁸⁾

»Hej, videl som to, videl som to na vlastné oči.«²⁹⁾

Svätý Ján potom azda zaviedol veriacich k Božiemu hrobu, ležiacemu neďaleko. A takto mohol pokračovať:

»Tu sme ho položili, keď sme ho pomazali voňavkami a olejmi, ktoré priniesol Nikodém. Posledný raz sme sa naň pozreli. Bože môj, aké to boli chvíle! Bolo nám skoro do zúfania. Nevedeli sme sa od neho odtrhnúť. Lež deň sviatočný sa blížil; času bolo málo. Vchod do hrobu sme privalili ťažkým kameňom a vrátili sme sa do Jeruzalema.«

»Pozrite, hľa, jeho hradné múry. Vtedy pre tmú, ktorá pokrývala zem, ledva sme ich videli.«³⁰⁾

»Toto hriešne mesto dnes spí, spí a nestará sa o to, čo naň čaká! Ale, pripomeňte si, čo predpovedal o ňom náš Majster: Jeruzalem, Jeruzalem, ktorý zabíjaš prorokov, hľa, prídu na teba časy, že z tvojich budov neostane kameň na kameni.³¹⁾ Terajšie pokolenie nepominie, kým

sa to všetko nestane. Nebo a zem pominú, ale moje slová nepominú.³²⁾

»Miláčkovia moji, čas tohto trestu božieho sa blíži. Modlime sa, modlime sa za nešťastlivých katov Ježišových!«

A naozaj, o niekoľko rokov, v 70. po Kristu, rimanské légie oblahly Jeruzalem; Židia, rozdelení nesvornosťou, vraždili sa navzájom; nákazlivé choroby a hlad ich pustošili; tisíce mŕtvol, ktoré nemal kto pochovať, shodené s múrov, hnily v koryte Cedrona; v deň ostatného útoku víťazi besne vraždili, takže Titus pri pohľade na strašné spustošenie zvolal: »Nie, nie, ja nie som zodpovedný za tieto hrôzy. Nebo mi je svedkom!«

Páni, viete sa vžiť do citov, ktoré opanovali kresťanov, čo po tejto strašnej pohrome prišli na tieto tragické miesta rozjímať o Kristovom umučení?

Apoštola Jána, ktorý by ich bol mohol viesť, už nebolo; lež skaly Golgoty, ktoré sa dopukaly vo chvíli Ježišovho skonania, lež zrúcaniny tohto zradného mesta byly tu a hovorily svojou rečou.

Na Kvetnú nedeľu, keď farizeji protestovali proti oduševneným prejavom ľudu, Pán Ježiš povedal: »Keď moji učeníci prestanú hovoriť, kamene budú kričať; si hi tacuerint, lapides clamabunt.«³³⁾

Teraz z týchto pustých zrúcanín kamene naozaj hovoria, kričia.

Kričia o strašnom zločine Židov, ktorí pred Pilátom volali: »Nechceme, aby tento panoval nad nami. My nemáme iného kráľa ako cisára!«³⁴⁾ A cisár prišiel; cisár panuje nad týmito krvavými troskami.

Tieto kamene kričia o strašnej svätokrádeži sanhedrínu, ktorý Mesiáša vyobcoval, odsúdil na smrť na základe falošných svedectiev, a samého Večného vyzval: »Hovoril o sebe,

že je Synom Božím; nech ho oslobodí!«³⁵⁾ Oslobodiť! Všemohúci nemohol na to ani pomyslieť, veď na to poslal svojho Syna na zem, aby trpel; ale strašne ho pomstil!

Tieto kamene kričia o vševedúcnosti a všemoci Majstra, ktorý predpovedal bohovraždu a jej trest: »Z týchto múrov neostane kameň na kameni; nebo a zem sa pomínú, ale moje slová nepominú!«³⁶⁾ Aké uisťovanie a aké dokazovanie faktami! Ozaj súce na to, aby nás zastrašilo, keby sme sa opovážili postaviť na stranu jeho nepriateľov!

Tieto kamene kričia o nevýslovnej láske Toho, ktorý sa dobrovoľne vydal nespravodlivosti, nenávisti a ukrutnosti, ktorý toto všetko vzal na seba, hej, vzal na seba, lebo niet presvedčivejšieho dôkazu lásky, ako zomrieť za milované bytosti,³⁷⁾ lebo vtedy mu už záležalo na tom, aby nám dal tento dôkaz.

Konečne, tieto kamene kričia — čujte ich, páni, čujteže ich — tieto kamene kričia o nevďačnosti a bláznivosti hriešnikov, ktorí v sebe obnovujú Spasiteľovo umučenie, keď sa znova dopúšťajú hriechov, za ktoré mu bolo treba zadosťučiniť toľkými mukami,³⁸⁾ kričia o nevďačnosti kresťanov, ktorých ani pohľad na jeho umučenie nevládze pohnúť a nakloniť, aby z túžby aspoň čímsi sa mu odplatiť, brali na seba svoje kríže, svoje malúcké krížiky!

Na túto povinnosť nasledovať Majstra, na túto povinnosť srdca možno zabudnúť, keď sa kresťanstvo stalo mŕtvou tradíciou, iba rutínou; lež či mohli na ňu zabudnúť veriaci, ktorí žili na miestach, pokropených krvou Spasiteľovou, či mohli na ňu zabudnúť kresťania prvých vekov, ktorým očití svedkovia so slzami pripomínali, ako svätý Ján: »Miloval nás až do smrti, a to ešte do akej smrti!« — či mohli na ňu zabudnúť tí pútnici, ktorým zrúcaniny svätého Mesta a Chrámu kričaly o strašnom hriechu Izraela, o tom, ako sa

za ne Pán Boh pomstil? A kto z vás by mohol zabudnúť na túto povinnosť, keby sa s času na čas rozepamätal na udalosti Veľkého piatku, keby si oživoval spomienku na ne ako tí, čo nám poručili svoju vieru?

Nie, Pán Ježiš nezomrel preto, aby nám dal právo, žeby sme bez kontroly išli za pudom žiadostivosti a pôžitkárstva! Nezomrel preto, aby nás oslobodil od mravných povinností, ktoré Nekonečná Svätosť nemôže nesankcionovať! Nezomrel preto, aby nás, kresťanov, ponechal tej smiešnej nedôslednosti, žeby sme, na rozdiel od iných, verili, že vlastný Syn Boží sa obetoval za vynáhradu hriechov sveta, a jednako by sme žili tak ako tí druhí, podľa zásad sveta; žeby sme boli kresťanmi menom, avšak v praktickom živote pohani tak, ako tí včerajší a dnešní!

Život, už len aby bol čestný — dovoľte, aby som sa tak vyjadril — život »bezúhonný« vyžaduje istý stupeň zriekania a obety. Vyžaduje ju najmä v dobe, keď ľudská bláznivosť pod rúškom spontánnosti a pokroku si namýšľa právo oslobodiť sa od každého záväzku. Kristus Pán nemohol nevedieť to. Zomrel dobrovoľnou smrťou, aby nás pohol na obety, ktoré vyžaduje morálka, povinnosť, česť. Zomrel, aby myšlienka odplatiť mu lásku láskou nevyhnutným obetám odňala ich trpkosť, aby sme odteraz veselo brali na seba svoj kríž a nasledovali ho, slovom, aby sme aj my uprostred skazeného sveta žili ako synovia boží.

ZÁVER

Ak súdime podľa výpočtov ľudského egoizmu, vyrieknite to, páni, vyrieknite to bez okolkov: táto dráma posmievaného a uponíženého Mesiáša, ktorý nahý zomrel na kríži,

je škandalózna.³⁹⁾ No vy ste porozumeli výpočty Nekonečného Milosrdenstva.

Staré pohanstvo, aby sa mohlo nehatene oddať svojim náruživostiam, utvorilo si bohov na svoju podobu: nehanebných rozkošníkov, ktorí vo veci mravov nepoznali ani najmenšieho škrupľa. Preto Jahve, najsvätejší Boh, aby naklonil človeka k sebaapremáhaniu, dal mu Muža bolesti, Božského Ukrižovaného, aby sa mu klaňal. Isté je, že nie pudy nezávislosti a rozkošníctva si utvorily takéto vzor.

Pohani vidiac, že medzi evanjeliom a ich zásadami je absolútna protiva, pokúsili sa vyhladiť i poslednú stopu týchto udalostí: na tom istom mieste, kde stál Kríž, postavili chrám Venuši. Táto nečistá bohyňa mala v ich mysliach zatóniť spomienku na Ježiša. Úbohí blázni!

Keby zrúcaniny prikrývaly Kalváriu hoci aj na sto metrov, keby kresťanský ľud bol navždy vyhubený z týchto svätých miest, ostaly by mu zprávy evanjelistov; ostala by mu viera, ktorú v dušiach zapálilo horlivé slovo prvých svedkov; ostala by mu najvelebnejšia obeta, ktorá na rozkaz samého Spasiteľa každý deň sprítomňuje na našich oltároch oddelene jeho telo a jeho krv, tak ako boli oddelené, keď bičovanie, ukrižovanie a vojakova kopija vyprázdnila všetky jeho tepny; ostal by mu na krížnych cestách, na čelách budov a v intímnosti príbytkov Kríž, strom života, a jeho krvavý plod.

Ach, ako úfať, že tento posvätný znak pohne všetkých ľudí, aby si odopreli zakázané radosti, radosti uponižujúce? Či každému možno hovoriť o útlocitnosti a veľkodušnosti? Jednako, na chválu Pána Boha, ako aj na chválu ľudstva, treba uznať: Nie, božie úsudky o našej prirodzenosti neboly prenáhlené; plány božieho milosrdenstva nestroskotaly.

Koľko duší, počnúc od mladíka, ktorý si chráni čistotu, aby ostal hodný Božského Majstra, počnúc od sedliaka a ro-

botníka, ktorí sa preňho oddávajú svojej ťažkej povinnosti, až po kňazov, po misionárov, ktorí sa venujú najubíjajúcejším námahám, aby Spasiteľovi odplatili lásku láskou, koľko duší každý deň v rozjímaní o jeho utrpení hľadá posilu pre svoju energiu. Koľkí nachádzajú vážnu síce, ale hlbokú radosť v sebaapremáhaní a v utrpení, keď hľadajú na Kalváriu? Iste to, čo ich udržiava, je starosť o mravnú bezúhonnosť, cit povinnosti, nádej na večnú odmenu; lež čo ich predovšetkým pohýna, to sú jeho krvácajúce rany a presvedčenie, ktoré s časom na čas oživujú vo svojom srdci: »Dilexit me et tradidit semetipsum pro me — miloval ma a vydal seba samého za mňa!«⁴⁰⁾ Na šťastie, ako veľa je tých, čo vedomie, že Boh zomrel za nich, nevedia spojiť s rozhodnutím nič mu nevrátiť.

Teda pravdu si povedal, Pane Ježišu, keď si tvrdil: »Keď budem povýšený od zeme, všetko pritiahnem k sebe.«⁴¹⁾ Vďaka uponíženiam a mukám, ktoré si prijal, vyhľadával, aby si nám dokázal svoju lásku, naše zriekania a obety stratily tri štvrtiny svojej trpkosti. Odteraz z lásky k tebe milióny smrteľníkov sa odputávajú od svojich hanebností alebo priemerností. Odteraz brány nebies sa otvoria pre milióny smrteľníkov, pred ktorými by boli musely ostať zavreté, a ty všetky tieto očistené srdcia prijmeš do toho dôverného priateľstva, do toho výlevu nežnosti, do tej neslýchanej blaženosti, ktorú si im túžil dať, v lone Otcovom, prv než svety boli otvorené.

Páni, ktokoľvek ste, či ešte hriešnici, váhajúci zbaviť sa svojho otroctva alebo horlivci Povinnosti, veľmi vás prosím, nepozrite nikdy na kríž bez toho, žeby ste si neopakovali slová, ktoré utvorily a ešte i teraz utvárajú toľko horlivých kresťanov a svätých: »Kristus ma miloval; vydal seba samého za mňa na smrť!«

- 1) Matúš, XVI, 24; Marek, VIII, 34; Lukáš, IX, 23; XIV, 27.
- 2) Ján, XV, 13.
- 3) Pri krste, Matúš, III, 17; Marek, I, 11; Lukáš, III, 22; pri premenení, Matúš, XVII, 5; Marek, IX, 6; Lukáš, IX, 35.
- 4) Izaiáš, LII, 13—LIII, 12. (Dr. J. Búda, Evanjelium Starého zákona, II.)
- 5) Gen., XLIX, 10.
- 6) Micheáš, V, 2; Matúš, II, 5—6.
- 7) Marek, XIV, 44.
- 8) Matúš, XXVI, 31; Marek, XIV, 27.
- 9) Lukáš, XII, 50.
- 10) Matúš, XXVI, 36—46; Marek, XIV, 32—42; Lukáš, XXII, 39—46.
- 11) Matúš, XXVI, 47—56; Marek, XIV, 43—52; Lukáš, XXII, 47—55; Ján, XVIII, 2—11.
- 12) Lukáš, XXIII, 22.
- 13) Matúš, XXVII, 15—23; Marek, XV, 6—14; Lukáš, XXIII, 13—23; Ján, XVIII, 39—40.
- 14) Izaiáš, LII, 14.
- 15) Žalm, XXI, 7.
- 16) Ján, XVIII, 6.
- 17) Matúš, XXVI, 53.
- 18) Ján, XIX, 11.
- 19) Matúš, XXVII, 34; Marek, XV, 23.
- 20) Izaiáš, V, 4.
- 21) Lukáš, XXIII, 34.
- 22) Lukáš, XXIII, 34.
- 23) Matúš, XXVII, 46; Marek, XV, 34; porovnaj Žalm, XXI, 2.
- 24) Žalm, XXI, 17—19.
- 25) Žalm, XXI, 23—32.
- 26) Ján, XIX, 25—27.
- 27) Lukáš, XXIII, 46.
- 28) Ján, XIX, 31—34.
- 29) Ján, XIX, 35.
- 30) Matúš, XXVII, 45; Marek, XV, 33; Lukáš, XXIII, 44.
- 31) Matúš, XXIII, 37—38; XXIV, 2; Marek, XIII, 2; Lukáš, XXI, 6.
- 32) Matúš, XXIV, 34—35; Marek, XIII, 30—31; Lukáš, XXI, 32—33.
- 33) Lukáš, XIX, 40.
- 34) Ján, XIX, 15.
- 35) Matúš, XXVII, 42—43.
- 36) Matúš, XXIV, 34—35; Marek, XIII, 30—31; Lukáš, XXI, 32—33.
- 37) Ján, XV, 13.
- 38) Žid., VI, 6.
- 39) I. Kor., I, 23—25.
- 40) Gal., II, 20.
- 41) Ján, XII, 32.

VRCHOLNÝ ZÁKON PRIATELSTVA

ELKONOČNÁ NEDEĽA

OSLOVENIE PRI SPOLOČNOM PRIJÍMANÍ MUŽOV

VRCHOLNÝ ZÁKON PRIATEĽSTVA

Qui diligit me... et ego diligam eum.

Toho, kto mňa miluje, aj ja budem milovať.

Ján, XIV, 21.

Vlani v tento deň sme si povedali, že kresťanstvo má jeden charakteristický znak, ktorým sa odlišuje od všetkých ostatných náboženstiev. Totiž posolstvo, ktoré nám z nebies prinieslo Vtelené Slovo, môžeme shrnúť do tejto vety: »Večný Boh chce nakladať s vami nie ako s obyčajnými tvormi, lež ako s adoptovanými deťmi: ak prijmete zákon, ktorý vyhlasujem v jeho mene, sľubuje, že vás spolu so mnou, svojím prirodzeným Synom, prijme do svojej nekonečnej blaženosti: Si filii et heredes.«¹⁾

Pravda? Takéto božie uistenia od základov menia smysel a cenu nášho života, lebo skrze ne nám zpoza hrobu presvitá blaženosť, na ktorú si nemôžeme robiť nijaké nároky: účasť na šťastí samého Boha Najvyššieho; lebo ony nám prikazujú bezvýhradnú dôveru, keďže Boh, nezriekajúc sa svojich práv, ktoré mu patria ako Pánovi a Učiteľovi, vyhlasuje sa za nášho otca.

V terajšej veľkotýždňovej obnove zdôrazňovali sme dôvernosť a vrúcnosť nášho pomeru k nemu; dôvernosť, ktorú nám obľahčuje jeho prítomnosť v najhlbších základoch našich duší; dôvernosť, ktorá je povolaná ešte väčšmi sa prehĺbiť a rozrásť, keď mužnou rukou budeme búrať múr, čo sa ešte i v tejto svätyni stavia medzi Pána Boha a nás, to jest zlé náklonnosti a zlé náruživosti; dôvernosť, s ohľadom na ktorú sa Pán Ježiš ponúka každý deň podporovať naše námahy »sviatosťou spojenia«, svojou Eucharistiou.

Teda celý keštanský život treba chápať ako priateľstvo. Jeho duch, duch, ktorý nám bol vliaty pri svätom krste, nie je duch otrocký, lež duch synovskej lásky: »duch adoptovania«.²⁾

Nuž a, páni, zákon, jediný zákon, ktorý spravuje každú lásku, to je — zákon reciprocity. Kto chce byť milovaný, musí milovať. Kto chce požívať bezvýhradnú oddanosť a útlosť, tomu nevyhnutne treba úplne oddať seba samého. A oddať seba samého, to znamená zriekať sa vlastných chýtok a vlastných záľub, čiže obetovať ich, kedykoľvek je to potrebné, aby sme neurobili nič, čo by sa nepáčilo milovanej osobe, aby sme čím lepšie urobili to, o čom vieme, že jej bude milé.

Či nie takto je to pri každom ľudskom priateľstve? Alebo či azda poznáte aspoň jedno, ktoré by obstálo i tam, kde sú si vôle protivné? Ak úslužnosti, jemná pozornosť a zriekania nie sú vzájomné, nevyhnutne nasleduje, aj keď nie nenapraviteľná roztržka, teda aspoň ochladenie. V každom prípade neobstojí to presvedčenie, z ktorého pochodí oddanosť, slasť a všetky radosti dôverného priateľstva: »Srdce, ktoré som si vyvolil zmedzi tisícich, toto srdce je celkom moje, tak ako ja som celkom jeho: dilectus meus mihi, et ego ili.«³⁾

Božský Majster nám tento zákon reciprocity výslovne pripomenul pri Poslednej večeri v slávnostných chvíľach lúčenia: »Ten, kto pozná moje zákony a ich zachováva — povedal — hľa, ten ma miluje; toho, kto mňa miluje, bude milovať môj Otec, aj ja ho budem milovať.«⁴⁾

Toho, kto mňa miluje, budem milovať! Ach, ako? Či jeho Otec a on by čakali, prv než by nám dali svoju lásku, aby sme jej boli hodní, alebo aby sme urobili prvé kroky?

— Nie! Ktoré stvorenie, čo by to bolo i najposlušnejšie a najviac milujúce, mohlo by byť hodné, aby bolo milované ako člen Božej Rodiny? Nie, Pán Boh nečakal, aby sme my prví k nemu išli: priam hriešnikom ponúkol nevýslovnú milosť adoptovania, cum adhuc peccatores essemus;⁵⁾ jeho Syn prijal hrôzy Golgoty priam za hriešnikov.

Keď nám teda Pán Ježiš vyhlasuje: »Toho, kto mňa miluje, budem milovať«, to je len pre to, aby nás zachránil od ilúzie, žiaľ, tak častej vo veciach nábožnosti, hoci je sotva možná v pomeroch čisto ľudských: »Naozaj milovať — pripomína nám — to znamená prispôsobovať sa túžbam toho, ktorého lásku chceme si získať: teda mňa milovať, znamená zachovávať moje príkazy.«

Spasiteľ nám okrem toho chcel zaistiť to, o čom by sme skutočne mohli pochybovať: reciprocitu svojho priateľstva. Lebo veď, keďže každý tvor je povinný poslúchať Toho, kto ho zdvihol z ničoty, ako možno úfať, že svojím ochotným prispôsobovaním sa, čo by ho mal hneď v najvyššom stupni, môže si zaslúžiť lásku svojho Stvoriteľa?

Tu mi môžete namietat, že verných sluhov možno milovať; ba že ich aj treba milovať, lebo konečne, keď sa čo i posledný otrok prispôsobuje túžbam svojho pána, ako by patril k jeho rodine, takúto oddanosť nemožno zaplatiť peniazmi; vyžaduje opakovanie lásky. — Správne, páni; no

láska, ktorú nám slúbil Spasiteľ, nie je láska pána k služobníkovi, Stvoriteľa k tvor; on prisľúbil svojim verným lásku, ktorou sa otec vinie k deťom, prijatým za vlastné; to je účasť na nekonečnej láske, ktorá zahŕňa jeho, Syna podľa prírody. A na túto lásku, sami uznáte, nemôže mať práva ani najposlušnejší archanjel alebo serafín, a to ani vtedy, keby do každého svojho činu vložil celý svoj zápal, celé svoje srdce.

A hľa, Spasiteľ nám jednako sľubuje opätovanie našej lásky: »Toho, kto mňa miluje, môj Otec bude milovať tak ako syna; a ja zas ho budem milovať ako brata!«

Hľa, láska, ktorú usmerňuje nekonečná nežnosť a jemnosť! Hľa, láska, ktorá spočinie na vás, ktorá vás zohreje, ktorá vás prenikne ako člena Božskej Rodiny! Či badáte, aký poklad radosti a šťastia sa vám tu ponúka a sľubuje?

Chcete vedieť, aká odmena vás čaká v budúcom živote? — Pán Ježiš vám to oznamuje: láska, ktorou otec miluje svoje deti; inými slovami, večnosť, v ktorej budete opatrovaní nie tak ako ten úbožiak, ktorého sa ujal, ktorého lieči a potešuje milosrdný Samaritán, nie tak ako verný sluha, lež ako syn. Celá večnosť na Božom Srdci! — Obraz, poviete na to! Súhlasím; ale dokážte mi, že je falošný! Aby ste to mohli urobiť, museli by ste najprv poprieť zjavenie Ježiša Krista, zjavenie, ktoré vytrhlo zo svätého Jána tento výkrik a obdiv: »Vidte, akú lásku nám preukázal Boh: chcel, aby sme sa volali, ba viac, aby sme naozaj boli jeho deťmi, ut filii nominemur et simus!«⁶⁾

Lutujte, páni, lutujte všetkých tých, čo pochybujú o tejto dogme našej viery, ako keby Kristus a jeho apoštoli neboli ju jasne formulovali, ako keby ona akosi neobjasňovala, nevyvetľovala inú základnú dogmu: vtelenie Slova. Či by sa vlastný Syn Boží bol snížil až k nám, keby nebol mal úmysel vyvýšiť nás potom až k sebe a nakladať s nami v nebesách

tak, ako to ráčil robiť za svojho života tu na zemi, to jest ako s bratmi?

Lutujte tých, čo, hoci pripúšťajú toto tajomstvo dobroty, zabúdajú na vrcholný zákon, ktorý spravuje každú lásku: milovať bez výhrady, aby nás milovali bez výhrady.

Lutujte konečne aj tých, čo hoci poznajú tento zákon a robia si naň nárok vzhľadom na seba, predsa slúžia Pánu Bohu nedbanlivo, a tým samým sa zriekajú najvzácnejších intímností Božej Lásky, hoci nijaká iná láska, celkom iste, nijaká iná láska nemôže našej duši zaistiť takú plnosť, vyjadriť sa lepšie, takú prehojnosť šťastia: táto láska bude plápoliť i vtedy, keď nedovolené lásky už dávno vyhasly; táto láska môže nahradiť všetky ostatné lásky: táto láska je nekonečná.

Vy zavrhuje omyly a nedôslednosti biednych svetákov. Keď sa také nedbanlivosti vkĺznu aj do vášho života, chcem veriť, že sa to stane zo slabosti, a nie z nedostatku viery, alebo zbabelosti. Aby ste si rozohnili svoju veľkodušnosť, neprestávajúce si pripomínať tú nevýslovnú lásku a tú neslýchanú blaženosť, ktoré vám boli prisľúbené ako adoptovaným deťom Pána Boha; odteraz, podľa výrazného výroku nábožného autora Nasledovania Krista: Daj všetko, aby si dostal všetko⁷⁾ celú svoju poslušnosť, z celej svojej duše, aby si pritiahol na seba celú nežnosť božiu.

Čujteže, ako vás Spasiteľ svojsky volá: »S kráľovstvom nebeským je to tak, — ohlasoval zástupom, strhnutým jeho dobrotou, — ako s pokladom, skrytým na roli. Jeden človek našiel tento poklad a celý uradostený vracia sa domov, predá rad-radom všetko, čo má, a kúpi tú roľu.«⁸⁾

Hľa, toto znamená »dať všetko za všetko«. Tento človek, keď už išiel opustiť svoje cenné náradie, drahé spomienky, azda zaváhal. Lež hneď sa rozhodol; nepochybujete o tom.

Keďže pri tejto zámene získa, má len jednu obavu, že prepasie príležitosť.

Nuž a, páni, medzi radosťami, po ktorých túžia naše náruživosti, a radosťami, ktoré nám zaistí večná blaženosť, nepomer je oveľa väčší.

Ja som dnes naschvál nehovoril o radoostiach všetkého druhu, ktoré v nebesách očakávajú každý váš smysel, každú schopnosť vašej duše. Naznačil som vám len jednu, isteže najšlachetnejšiu a najživšiu: radosť, ktorú vám sľubuje nekonečná láska, tým že vám chce dať okúsiť svoju oddanosť. Či jesto iný poklad, ktorý by bolo možno porovnať s týmto? To je skrytý poklad, hej. Preveľká väčšina ľudí ani len nešípi, že im je určený; naše ľarbavé smysly a jednako ľarbavá múdrosť, ktorá panuje tu na zemi, neprestajne sa námáhajú odvrátiť od neho našu myseľ. Ale vy, páni, ktorí máte vieru, či môžete o tom pochybovať, že hodno v tejto veci skôr než inde, dať všetko za všetko?

V skutočnosti nežiada sa od vás absolútna obeta, lebo veľa dovolených radostí vám ostáva: zakázané sú vám len »radosti zla«, alebo lepšie »radosti, ktoré zapríčiňujú zlo«. Dať všetko, to pre vás znamená zrieknuť sa radostí, ktoré sa nepáčia Nekonečnej Svätosti, radostí, ktoré ona nemôže nezakázať; totiž aby ste sa dali čo najlepšie plniť povinnosti svojho stavu, opustili nezriadené záľuby svojej prirodzenosti, jedine tieto, a to z lásky k svojmu Nebeskému Otčovi.

Takto konať, znamená zaistiť svojmu životu dôstojnosť, lebo takto sa vyhnete každému neporiadku; znamená zaistiť si radosť na tomto svete, lebo veď z plnosti srdca a bez námahy sa robí to, čo sa robí z lásky, lebo Boh, ktorý sa náhli dať vám pocítiť svoju nezmernú dobrotu, neodkladá jej prejavy až na prah raja. Či svätá Terézia z Lisieux, aby sme

uviedli len toto svedectvo, nehovorievala: »Vôbec nevidím, čo viac budem mať v nebi; uvidím Pána Boha, to je isté; ale čo sa týka života s ním, veď s ním žijem už tu na zemi?« Hľa, stonásobná odmena, ktorá je už tu na zemi slúbená milujúcim srdciam.⁹⁾

A keby aj tieto neporovnateľné radosti byly oddialené, či by bolo menej nerozumným, keby ste sa vzdali zaistiť si ich pre ten deň, ktorého hodina sú myriady storočí a ktorý nebude zatônený nijakou nocou: pre Večnosť?

Pamätajte, páni, pamätajte na skrytý poklad, ktorý nám Ježiš objavil (účasť na jeho vlastnom dedičstve, to jest na nevýslovne nežnej láske Božieho Srdca), a uvážte, či váš zdravý rozum môže prijať iné pravidlo ako toto: Dať všetko za všetko!

---

1) Rimanom, VIII, 17.

2) Rimanom, VIII, 15.

3) Pieseň piesní, II, 16.

4) Ján, XIV, 21.

5) Rimanom, V, 8—9.

6) I. Ján, III, 1.

7) »Da totum pro toto... Sta pure et inhaesitanter in me et habebis me«, L. III, c. XXXVII; »Oportet te dare totum pro toto et nihil tui ipsius esse«, L. III, c. XXVII...

8) Matúš, XIII, 44. Príbuzné podobenstvo: o drahej perle, 45—46.

9) Matúš, XIX, 29; Marek, X, 29—30; Lukáš, XVIII, 29—30.

KRESBY

1. V Božích rukách sme	5
2. Ku Kristovi majú prístup i deti a žobráci	25
3. Vnútorň hlas — hlas Boží	45
4. Posledná večera	63
5. Dokonané je	83
6. Pán Ježiš Kristus vstal z mŕtvych	109

Handwritten notes in a cursive script, likely in a Slavic language, are visible at the bottom of the page. The text is faint and partially illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the paper.

OBSAH

Veľký pondelok: Boh v nás	4
Veľký utorok: Jediná prekážka	24
Veľká streda: Naše rozhovory s Bohom	44
Zelený štvrtok: Sviatosť spojenia	62
Veľký piatok: Prečo Spasiteľ toľko trpel	82
Veľkonočná nedeľa: Vrcholný zákon priateľstva	108

Легковерт негоден, а злодей негоден
Легковерт негоден, а злодей негоден
Легковерт негоден, а злодей негоден
Легковерт негоден, а злодей негоден
Легковерт негоден, а злодей негоден
Легковерт негоден, а злодей негоден

ОРЪАН